

Nr. 1/2025, Mioveni, Jud. Argeș

Școala Gimnazială "George Topîrceanu"

Revista cercului pedagogic de la Mioveni

Revistă periodică - online

ISSN 3119 – 9712
ISSN-L 3119 – 9712

Revista cercului pedagogic de la Mioveni

Colectivul de redacție:

Responsabil cerc, Prof. Fera Oana-Maria
Responsabil cerc, Prof. Gogoescu Georgiana
Inspector școlar management resurse umane, Prof. Vrînceanu Dragoș
Inspector școlar învățământ primar, Prof. Briceag Adriana
Director C.J.R.A.E., Prof. Dr. Ciucă Rodica Emilia
Director, Prof. Leonard Lilea
Prof. înv. primar Comănescu Georgiana
Prof. înv. primar Ton Letiția Ana

ISSN 3119 – 9712
ISSN-L 3119 – 9712

Cuprins

INTRODUCEREpag. 5

I. PREVEDERI METODOLOGICE ȘI LEGISLATIVE - NOUȚĂȚI ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEIpag. 6-7

Inspector școlar management resurse umane, Inspector zonal, Prof. Dragoș VRÎNCEANU,

II. ASIGURAREA CALITĂȚII ÎN EDUCAȚIE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMARpag. 8-9

Inspector școlar învățământ primar, Prof. Adriana BRICEAG

III. ACTIVITĂȚI REMEDIALE - EXEMPLE DE BUNE PRACTICI –pag. 10-24

1. Activități remediale – O cale spre succesul fiecărui elev.....pag. 10

Prof. înv. primar Necșulescu Elena, Școala Gimnazială „George Topîrceanu” – Mioveni

Prof. înv. primar Petre Mihaela, Școala Gimnazială „George Topîrceanu” – Mioveni

2. Importanța orelor remediale în reducerea decalajelor educaționale.....pag. 14

Prof. înv. primar Retevoescu Marta, Școala Gimnazială „George Topîrceanu” – Mioveni

3. Remediale prin jocpag. 16

Prof. înv. primar Dănilă Ramona Elena, Școala Gimnazială „George Topîrceanu” – Mioveni

4. Învățarea remedială prin joc matematicpag. 19

Prof. înv. primar Manole Angela, Prof. înv. primar Merișescu Nicoleta, Școala Gimnazială „George Topîrceanu” – Mioveni

5. Din lumea plantelor.....pag. 23

Prof. înv. primar Boerescu Ofelia Nicoleta, Școala Gimnazială „George Topîrceanu” – Mioveni

Prof. înv. primar Paraschivescu Raluca Ioana, Școala Gimnazială „George Topîrceanu” – Mioveni

IV. INCLUZIUNEA ELEVILOR CU CES ȘI A ELEVILOR RRROMIpag. 25-41

1. Incluziunea elevilor cu Cerințe Educaționale Speciale în mediul școlarpag. 25

Director Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională, Prof. Dr. Emilia Rodica CIUCĂ

Director, Școala Gimnazială „George Topîrceanu” – Mioveni, Prof. Leonard Emil LILEA

2. Abordări ale educației inclusive.....pag. 27

Prof. înv. primar Anghel Cristina, Școala Gimnazială „George Topîrceanu” – Mioveni

3. De la segregare la incluziune – Democratizarea educației pentru copiii cu CES / Integrarea și incluziunea copiilor cu cerințe educative speciale.....pag. 29

Prof. înv. primar Fera Oana Maria, Școala Gimnazială „George Topîrceanu” – Mioveni

Prof. înv. primar Gîlcă Oana Geanina, Școala Gimnazială „George Topîrceanu” – Mioveni

4. Integrarea / Incluziunea elevilor atipici – drept sau obligație?.....pag. 32

Prof. înv. primar Dorobanțu Săndel, Școala Gimnazială „George Topîrceanu” – Mioveni

5. Incluziunea copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES)pag. 36

Prof. înv. primar Marinescu Laura-Alina, Școala Gimnazială „George Topîrceanu” – Mioveni

6. Incluziunea elevilor cu CES prin diversitate de strategii și activități.....pag. 38

Prof. înv. primar Ștefan Alin, Școala Gimnazială „George Topîrceanu” – Mioveni

Prof. înv. primar Popa Liviu, Școala Gimnazială „George Topîrceanu” – Mioveni

7. Dezvoltarea personalității copiilor cu CES, prin activități extracurriculare.....pag. 40

Prof. înv. primar Ciobanu Aurelia, Școala Gimnazială „George Topîrceanu” – Mioveni

V. TRATAREA DIFERENȚIATĂ A ELEVILOR.....pag. 42-58

1. Tratarea diferențiată – Principiu fundamental în procesul educativ.....pag. 42

Prof. înv. primar Ton Letiția Ana, Prof. înv. primar Bădoiu Ionela, Școala Gimnazială „George Topîrceanu” – Mioveni

2. Ritmuri diferite, reușite comune – Tratarea diferențiată a elevilor în învățământul primar.....pag. 45

Prof. înv. primar Stoica Bogdana Ancuța, Prof. înv. primar Tican Elena Aurora, Școala Gimnazială „George Topîrceanu” – Mioveni

3. Învățarea diferențiată la matematică în învățământul primar / Adaptarea strategiilor didactice la nevoile și ritmul de învățare al fiecărui elev.....pag. 48

Prof. înv. primar Mandu Liana-Georgette, Școala Gimnazială „George Topîrceanu” – Mioveni

4. Tratarea diferențiată a elevilor în activitățile remediale.....pag. 51

Prof. înv. primar Comănescu Georgiana, Prof. înv. primar Niculae Adriana Elena, Școala Gimnazială „George Topîrceanu” – Mioveni

5. Stimularea potențialului fiecărui elev la nevoile specifice.....pag. 54

Prof. înv. primar Stoica Polliana, Prof. înv. primar Mușel Elena, Școala Gimnazială „George Topîrceanu” – Mioveni

VII. ÎNVĂȚĂMÂNTUL SIMULTAN - STRATEGII DE LUCRUpag. 59

Responsabil cerc pedagogic, Prof. Gogoescu Georgiana, Școala Gimnazială „Liviu Rebreanu” - Mioveni

CONCLUZIIpag. 61

Introducere

Revista cercului pedagogic de la Mioveni se dorește a fi un spațiu de reflecție, împărtășire și consolidare a experienței didactice, în care învățarea prin colaborare devine o resursă valoroasă pentru fiecare cadru didactic implicat. Schimbul de idei, exemple de bune practici și strategii eficiente contribuie la dezvoltarea unei culturi educaționale centrate pe elev, pe progres și pe incluziune.

În paginile acestei reviste sunt reunite demersuri pedagogice realizate în cadrul Școlii Gimnaziale „George Topîrceanu” – Mioveni, care ilustrează importanța activităților remediale, a educației incluzive și a tratării diferențiate în procesul de predare-învățare. Fiecare articol reprezintă o voce profesională, un model de intervenție, o practică transformată în experiență valoroasă pentru colegi.

Prin acest material, ne propunem să stimulăm reflecția, dialogul și inovarea didactică, în sprijinul unei educații echitabile și eficiente pentru toți elevii.

PREVEDERI METODOLOGICE ȘI LEGISLATIVE – NOUȚĂȚI ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEI

Prof. Dragoș VRÎNCEANU
Inspector școlar management resurse umane, Inspector zonal

Sistemul educațional din România se află într-un process continuu de adaptare la schimbările societății contemporane, la nevoile elevilor și la evoluția tehnologică. Noile reglementări legislative și metodologice urmăresc modernizarea procesului de predare-învățare, creșterea calității actului educațional și dezvoltarea unei viziuni inclusive asupra școlii.

În ultimii ani, politicile educaționale au fost orientate către:

- Digitalizarea sistemului de învățământ,
- Profesionalizarea carierei didactice,
- Promovarea echității și incluziunii,
- Flexibilizarea curriculumului și a evaluării școlare.

Acest referat prezintă principalele noutăți din domeniul legislației și metodologiei educației, precum și impactul acestora asupra activității din unitățile de învățământ.

1. Cadrul normativ actual al educației

Documentul legislativ care definește structura învățământului românesc este Legea Învățământului Preuniversitar nr. 198/2023, care înlocuiește, în mare parte, prevederile Legii Educației Naționale nr. 1/2011. Noua lege stabilește:

- o organizare mai flexibilă a curriculumului la nivel național și local;
- consolidarea competențelor-cheie ca obiectiv central;
- rolul crescut al consilierii școlare și orientării în carieră;
- sprijinirea elevilor cu cerințe educaționale speciale;
- întărirea colaborării dintre școală și familie.

Această lege este completată de metodologii, ordine ministerial și strategii care reglementează funcționarea procesului educațional la nivel practic.

2. Modernizarea curriculumului și a evaluării

Reforma curriculara actuala pune accent pe:

- Abordarea bazată pe competențe, nu doar pe acumularea de cunoștințe;
- Proiectarea unor activități de învățare active, centrate pe elev;
- Introducerea curriculumului la decizia școlii (CDȘ), care oferă autonomie și adaptare la comunitate;
- Utilizarea evaluării formative și feedbackului constructive în locul accentului exclusiv pe note și examene.

Evaluarea devine continuă, flexibilă și orientată spre progres, iar profesorul are rolul de facilitator al învățării, nu de simplu furnizor de informații.

3. Digitalizarea educației

După experiența școlii online, digitalizarea este considerată o direcție strategic esențială. Conform Strategiei privind Digitalizarea Educației 2020–2027, școala contemporană:

- Utilizează manual și resurse digitale interactive;
- are acces la platform educaționale naționale de învățare și evaluare;
- dezvoltă competențele digitale ale elevilor și profesorilor;
- adoptă instrumente digitale pentru evaluarea progresului.

Acest demers transforma procesul didactic într-unul mai atractiv, flexibil și adaptat generației actuale.

4. Prevederi privind incluziunea și echitatea

Educația incluzivă este o prioritate la nivel european și național. Noutățile legislative prevăd:

- integrarea elevilor cu Cerințe Educaționale Speciale în școala de masă;
- sprijin oferit prin profesori de sprijin, logopezi și consilieri școlari;
- elaborarea planurilor de intervenție și adaptare curriculară;
- colaborare între școală, CJRAE/CMBRAE, familie și comunitate.

Obiectivul este crearea unui climat educațional tolerant, incluziv și suportiv pentru toți elevii.

5. Profesionalizarea carierei didactice

Reforma educației acordă o atenție deosebită formării și dezvoltării profesorilor:

- stagii de mentorat pentru debutanți;
- dezvoltare profesională continuă prin programe acreditate;
- evaluarea cadrelor didactice în raport cu impactul activității la clasă;
- stimularea inovării și a schimbului de bune practici.

Profesorul devine un model de învățare permanentă, un ghid și formator al competențelor copilului pentru viață.

Schimbările legislative și metodologice actuale au ca scop modernizarea sistemului educațional, creșterea accesului tuturor elevilor la o educație de calitate și adaptarea școlii la realitățile societății contemporane. Pentru ca aceste schimbări să fie eficiente, este necesară implicarea tuturor factorilor educaționali: conducerea unităților de învățământ, cadre didactice, părinți și comunitate.

O școală modernă nu este doar locul în care se predau discipline, ci spațiul în care copiii învață să gândească, să creeze, să comunice și să fie parte a unei societăți democratice.

Bibliografie:

1. Legea Învățământului Preuniversitar nr. 198/2023, Monitorul Oficial.
2. Strategia națională pentru digitalizarea educației 2020–2027, Ministerul Educației.
3. Ordinul nr. 6134/2016 privind serviciile de sprijin educațional pentru elevii cu CES.
4. Păun, E. (2017). Pedagogie. Iași: Editura Polirom.
5. Stan, E. & Andrei, E. (2019). Educație incluzivă. București: Editura Didactică și Pedagogică.

II. ASIGURAREA CALITĂȚII ÎN EDUCAȚIE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

Prof. Adriana BRICEAG

Inspector școlar învățământ primar

Învățământul primar reprezintă fundamental formării personalității copilului și baza pe care se clădește întreaga sa dezvoltare academic și socio-emoțională. În această etapă, elevii nu învață doar să citească, să scrie sau să calculeze, ci învață cum să gândească, să se raporteze la ceilalți și să înțeleagă lumea. În acest context, Inspectorul Școlar pentru Învățământ Primar are un rol decisiv în coordonarea, monitorizarea și sprijinirea procesului educațional desfășurat în clasele pregătitoare și primare.

Activitatea inspectorului se desfășoară în strânsă legătură cu directorii școlilor, cadrele didactice, consilierii școlari și părinții, într-o abordare integrată, orientată către calitate, echitate și progress continuu.

1. Coordonarea procesului educațional la nivelul învățământului primar

Inspectorul asigură aplicarea unitară a politicilor educaționale naționale și județene. Principalele responsabilități includ:

- Monitorizarea respectării programelor școlare și a planului-cadru;
- Consilierea cadrelor didactice în privința strategiilor de predare și evaluare;
- Organizarea cercurilor pedagogice și a schimburilor de bune practici;
- Oferirea de suport pentru proiectarea didactică și adaptarea conținuturilor la nivelul de vârstă și de dezvoltare al elevilor.

Prin aceste activități, inspectorul contribuie direct la creșterea calității actului educațional, încurajând inovația și profesionalismul.

2. Promovarea unui învățământ centrat pe copil

În clasele primare, învățarea este profund influențată de motivație, climat afectiv și relația copilului cu învățătorul. De aceea, inspectorul militează pentru:

- Utilizarea metodelor active (învățare prin joc, descoperire, proiect, colaborare);
- Evaluarea formativă, cu feedback constructive și orientat spre progres;
- Crearea unui climat sigur, cald și prietenos în clasă;
- Respectarea ritmului propriu de învățare al fiecărui copil.

Acest process presupune colaborarea cu CJRAE, profesorii de sprijin, consilierii școlari și familiile elevilor, precum și formarea continuă a cadrelor didactice în domeniul diferențierii și adaptării curriculare.

4. Dezvoltarea profesională a cadrelor didactice din învățământul primar

Un sistem educațional este la fel de bun ca profesorii săi. De aceea, inspectorul:

- organizează programe de perfecționare și workshopuri metodico-științifice;
- încurajează schimbul de resurse, experiență și inovație didactică;
- promovează mentoratul pentru învățătorii debutanți;
- monitorizează calitatea actului didactic prin inspecții, dar și prin consiliere activă.

Viziunea nu este una de control rigid, ci de sprijin, ghidare și formare continuă.

5. Colaborarea cu familia și comunitatea

Școala primară funcționează în strânsă legătură cu familia. Inspectorul promovează:

- întâlniri constructive cu părinții;
- proiecte educaționale comunitare;
- parteneriate educaționale locale, cultural și sociale.

Copilul învață în trei medii: școală – familie – comunitate, iar coerența lor este esențială.

Inspectorul Școlar pentru Învățământ Primar este un garant al calității și un promotor al educației centrate pe copil. Rolul său nu este doar administrativ, ci profund formative și orientat spre dezvoltarea armonioasă a fiecărui copil și susținerea profesională a fiecărui dascăl.

Educația primară este începutul drumului. De felul în care îl încep copiii, depinde întreaga lor viață.

Bibliografie:

1. Legea Învățământului Preuniversitar nr. 198/2023. Monitorul Oficial.
2. Ministerul Educației (2021). *Programele școlare pentru învățământul primar*. București.
3. Păun, E. (2017). *Pedagogie*. Editura Polirom.
4. Stan, E. (2019). *Didactica pentru învățământul primar*. Editura Didactică și Pedagogică.
5. UNICEF (2020). *Primary Education and Child Development*.

III. ACTIVITĂȚI REMEDIALE- EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

1. ACTIVITĂȚILE REMEDIALE – O CALE SPRE SUCCESUL FIECĂRUI ELEV

Prof. învă. primar Necșulescu Elena
Prof. învă. primar Petre Mihaela
Școala Gimnazială "George Topîrceanu"

În contextul actual al educației, activitățile remediale reprezintă o componentă importantă a procesului de învățare, având ca scop sprijinirea elevilor care întâmpină dificultăți în dobândirea competențelor de bază. Aceste activități nu doar recuperează decalajele de învățare, ci și stimulează motivația, încrederea și dorința de progres a elevilor.

Activitatea remedială devine o formă de personalizare a învățării, adaptată nevoilor, ritmului și stilului fiecărui copil. Profesorul are rolul de facilitator al învățării, folosind strategii variate – jocuri didactice, învățare prin cooperare, metode interactive și exerciții diferențiate – pentru a atinge obiectivele propuse.

Exemplele prezentate în acest referat prezintă modul în care cadrele didactice pot integra abordări creative, centrate pe elev, pentru a transforma activitățile remediale într-o experiență pozitivă.

Proiect didactic (I)

Disciplina: Matematică și explorarea mediului

Clasa: a II-a

Tema: Formarea numerelor 0–1000, „Numere jucăușe”

1. Competențe generale:

1. Utilizarea numerelor naturale în contexte variate;
2. Dezvoltarea capacității de a realiza corespondențe între obiecte și numere;
3. Exprimarea relațiilor numerice prin jocuri și activități practice;
4. Cooperarea în echipă și exprimarea corectă a ideilor matematice.

2. Obiective de învățare:

- Să recunoască și să numere corect până la 1000;
- Să compună și să descompună numerele în zeci și unități, utilizând materiale concrete;
- Să compare și să ordoneze numerele formate;
- Să colaboreze și să respecte regulile de joc.

3. Materiale didactice:

- bețișoare, bureți mici, paste făinoase sau cereale, cartonașe cu numere (0–1000); fișe de lucru, creioane colorate.

4. Desfășurarea activității:

1. Moment organizatoric (3 min)

Salutul, verificarea materialelor și a așezării în grupe. Învățătorul anunță tema: „Astăzi vom construi numere jucăușe, folosind obiecte din jurul nostru!”.

2. Captarea atenției (5 min)

Învățătorul arată un burete și câteva paste, întrebând: „Dacă pe un burete așezăm 3 bețișoare, ce credeți că putem reprezenta cu ajutorul lor?”

3. Dirijarea învățării (10 min)

Învățătorul așază **cele trei bețișoare** în fața copiilor, explicând: primul bețișor reprezintă **ordinul sutelor**, al doilea reprezintă **ordinul zecilor**, al treilea reprezintă **ordinul unităților**.

4. Joc didactic – „Cine formează mai repede numărul?” (20 min)

Elevii sunt împărțiți în 4 echipe. Fiecare echipă primește o tavă cu materiale. Învățătorul ridică un cartonaș cu un număr (ex: 136). Echipa formează numărul din materiale. Prima echipă care formează corect primește un punct.

Variante de joc:

- „Găsește numărul vecin!” – echipele formează numerele anterioare și următoare celui indicat;
- „Cine descompune mai repede?” – elevii descompun un număr dat în zeci și unități.

5. Fixarea cunoștințelor (5 min)

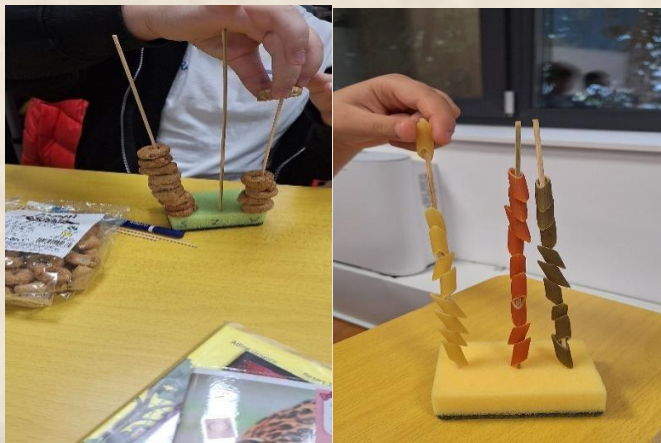
Elevii completează o fișă: Scrie numărul format de 2 zeci și 5 unități; Descompune 74 în zeci și unități; Care este numărul vecin al lui 59?

6. Evaluare (2 min)

Se oferă puncte echipelor și se laudă cooperarea. Elevii pot primi o diplomă de „Matematician creativ”.

5. Observații metodice:

- Activitatea stimulează învățarea prin joc, mișcare și manipulare;
- Materialele simple (paste, bureți, bețișoare) favorizează înțelegerea concretă a numerelor;
- Jocul poate fi adaptat pentru adunări și scăderi până la 1000.

Proiect didactic (II)

Disciplina: Comunicare în limba română

Clasa: a III-a

Titlul lecției: Lecturăm, comunicăm, ”Scrabble uriaș”

6. Obiective de învățare:

- Să recunoască și să utilizeze corect literele alfabetului;
- Să formeze cuvinte corecte din litere date;

- Să colaboreze eficient în cadrul echipei;
- Să utilizeze cuvintele formate în propoziții scurte și corecte.

7. Competențe generale vizate:

- Receptarea de mesaje orale și scrise;
- Exprimarea corectă orală;
- Dezvoltarea vocabularului activ;
- Cooperarea în grup.

8. Resurse didactice:

- Litere mari din lemn, cronometru, fișe pentru punctajele echipelor, fișe pentru "Lanțul Lecturii" (opțional).

9. Desfășurarea activității:

1. Captarea atenției (5 min)

Învățătorul le prezintă elevilor literele colorate și le spune: „Astăzi vom construi împreună un oraș al cuvintelor! Fiecare literă este o cărămidă, iar voi veți fi constructorii lui.” Se explică regulile jocului și se formează echipele.

2. Desfășurarea activității propriu-zise (25 min)

Fiecare echipă primește un set de litere și încearcă să formeze cuvinte pe "tabla" uriașă. Dacă jocul se desfășoară afară, devine și mai plăcut, literele putând fi așezate direct pe asfalt. Cuvintele trebuie să se lege unele de altele, ca în jocul Scrabble. Se acordă puncte pentru fiecare cuvânt corect format și se pot introduce runde bonus, precum: „Formează un cuvânt care conține sunetul [ș]; găsește sinonime/antonime pentru acestea”.

3. Reflecție și comunicare (10 min)

Elevii citesc cuvintele formate și formulează propoziții scurte. Se discută despre colaborare și dificultăți întâlnite.

10. Evaluare:

- Observarea participării active;
- Corectitudinea cuvintelor formate;
- Pronunția și exprimarea orală;
- Capacitatea de colaborare în echipă.

11. Activitate extinsă (opțional):

Elevii formează un "Lanț al Lecturii", zalele acestuia fiind reprezentate de lecturile suplimentare preferate, citite de ei.

Activitățile remediale constituie o parte indispensabilă a procesului educațional, contribuind la echitatea și incluziunea școlară. Prin intermediul acestora, fiecare elev are șansa de a-și consolida cunoștințele, de a-și dezvolta încrederea în sine și de a depăși dificultățile de învățare.

Experiențele de bună practică arată că eficiența intervenției remediale depinde de calitatea relației profesor–elev, de adaptarea metodelor la nevoile fiecărui copil și de utilizarea unor activități interactive și ludice. Implicarea activă, învățarea prin cooperare și feedbackul constant contribuie semnificativ la succesul acestor activități.

12. BIBLIOGRAFIE

1. Păun, E., & Potolea, D. *Pedagogie. Fundamentări teoretice și demersuri applicative*, Editura Polirom, Iași, 2017.
2. Bocoș, M. *Instruirea interactivă. Repere pentru reflecție și acțiune*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2013.
3. Ministerul Educației, Metodologia de organizare a orelor de învățare remedială în învățământul primar, aprobată prin Ordinul de ministru nr. 6.423/2025, București, 2025

2. IMPORTANȚA ORELOR REMEDIALE ÎN REDUCEREA DECALAJELOR EDUCAȚIONALE

Prof. înv. primar Retevoescu Marta
Școala Gimnazială “George Topîrceanu” Mioveni

În ultimii ani, sistemul de învățământ românesc a traversat numeroase transformări menite să răspundă mai bine nevoilor elevilor și provocărilor educației moderne. Una dintre cele mai importante măsuri introduse pentru ciclul primar, începând cu anul școlar 2025–2026, este organizarea activităților remediale, incluse în norma didactică a cadrelor din învățământul primar. Aceste activități nu sunt doar o completare a orelor obișnuite de curs, ci o expresie concretă a principiului educației incluzive – acela că fiecare copil are dreptul să reușească în ritmul propriu, cu sprijin personalizat și adaptat nevoilor sale.

Activitățile remediale au ca scop recuperarea și consolidarea competențelor de bază la elevii care întâmpină dificultăți în procesul de învățare, dar și creșterea încrederii în sine, a motivației și a interesului pentru școală. În învățământul primar, unde se formează temelia deprinderilor de scris, citit și socotit, aceste ore pot face diferența între un copil care se simte frustrat și descurajat și unul care capătă curajul de a progresa. Profesorul, în cadrul orelor remediale, nu mai este doar un transmițător de informație, ci un facilitator al învățării, un sprijin real pentru elevi. Activitățile sunt organizate în grupe mici, de regulă între șase și doisprezece elevi, ceea ce permite o atenție sporită pentru fiecare copil. Atmosfera este una relaxată, lipsită de presiunea calificativelor, iar evaluarea are un caracter formativ: accentul se pune pe progres, nu pe performanță imediată. Orele se desfășoară, de obicei, după programul obligatoriu, într-un cadru prietenos, cu materiale atractive și metode ludice, care îi ajută pe elevi să învețe fără teama de a greși.

O bună practică observată în numeroase școli este adaptarea metodelor la stilurile de învățare ale copiilor. În cadrul orelor remediale, profesorii folosesc tehnici multisenzoriale – vizuale, auditive și kinestezice – pentru a facilita înțelegerea noțiunilor.

Exemplu practic: Clasa a II-a, sprijinirea unui elev ucrainean prin orele remediale. Este vorba despre un elev venit din Ucraina, care a început școala în România fără a cunoaște bine limba română. Dificultățile de comunicare și de înțelegere a cerințelor la clasă au îngreunat adaptarea sa, iar rezultatele școlare inițiale au fost modeste. Pentru a-l ajuta, am inclus elevul într-un program de ore remediale de două ori pe săptămână. În cadrul acestor ore s-a urmărit: îmbunătățirea vocabularului de bază în limba română; exersarea citirii și înțelegerii textelor scurte din manual; susținerea exprimării orale prin dialoguri simple și jocuri educative; folosirea unor suporturi vizuale (imagini, fișe ilustrate) pentru a facilita învățarea. După cele două luni de activități remediale, elevul a demonstrat progrese vizibile: reușea să înțeleagă cerințele, să comunice în propoziții scurte și să participe la activitățile de grup. Deși procesul de învățare a limbii române continua, rezultatele obținute au arătat că orele remediale au avut un impact semnificativ în integrarea sa școlară și socială.

Exemplu practic – Clasa a II-a, Elev cu întârziere mintală ușoară

Elevul prezenta dificultăți mari în recunoașterea literelor și a sunetelor corespunzătoare. Nu putea asocia sunetul cu litera, confunda deseori „m” cu „n”, „b” cu „d” și evita activitățile de citire. Capacitatea de concentrare era redusă, iar atenția fluctuantă. În cadrul orelor remediale, s-au folosit metode vizuale și tactile (litere din plastic, carton colorat, exerciții de trasare pe nisip și planșe). Activitățile s-au desfășurat într-un ritm lent, cu repetiții frecvente și feedback pozitiv permanent. Profesorul a lucrat mult

individual, folosind jocuri fonetice și exerciții de asociere imagine-literă. Rezultatul observat: După aproximativ 8 săptămâni de activități remediale: elevul a reușit să recunoască și să denumească corect 10 litere mari de tipar; a început să identifice literele propriei inițiale și ale colegilor; a manifestat interes crescut pentru activitățile de citire, cerând voluntar să participe; s-a îmbunătățit atenția și încrederea în sine.

Orele remediale au creat un mediu sigur și liniștit, unde copilul a putut progresa fără presiunea ritmului de clasă, iar progresul, deși lent, a fost semnificativ și stabil.

Un alt exemplu practic – Elevă cu dislexie

Eleva prezenta semne clare de dislexie: confunda literele asemănătoare („p-b”, „d-b”, „m-n”), omitea sau adăuga litere în cuvinte și citea lent, cu multe ezitări. Înțelegerea textului era afectată, deoarece concentrarea era consumată în efortul de decodare. De asemenea, manifesta frustrare și tendința de a evita cititul în public.

La orele remediale, s-au aplicat metode multisenzoriale și ludice, menite să-l ajute să perceapă și să fixeze corect forma literelor și sunetelor. Printre activitățile folosite: citirea și scrierea cu litere tactile (din carton, burete sau plastilină); exerciții de citire ghidată, în care elevul urmărea cu degetul cuvântul în timp ce profesorul citea împreună cu el; jocuri fonetice („Găsește cuvântul care începe cu...”, „Ce sunet auzi la început?”); citirea zilnică a unor texte scurte, adaptate nivelului său, cu accent pe succes și feedback pozitiv; exerciții de despărțire în silabe prin bătăi din palme sau mișcări, pentru implicarea memoriei kinestezice.

Rezultatul observat: După câteva săptămâni de activitate constantă: eleva a început să recunoască mai sigur literele și să le diferențieze corect; a reușit să citească cuvinte uzuale fără ezitare; a crescut fluenta și corectitudinea lecturii, iar numărul greșelilor s-a redus vizibil; a devenit mai încrezătoare, manifestând dorința de a citi și texte scurte în fața clasei; a început să înțeleagă mai bine conținutul textelor, putând răspunde la întrebări simple de înțelegere.

Orele remediale au oferit un cadru potrivit pentru intervenția personalizată, necesară elevilor cu dislexie. Prin metode adaptate și ritm individualizat, eleva a făcut progrese notabile în citire și în încrederea în propriile capacități.

Eleva cu dislexie la orele remediale

În concluzie, activitățile remediale din învățământul primar nu trebuie privite ca o obligație administrativă, ci ca o oportunitate reală de a construi o educație echitabilă și personalizată. Ele reprezintă o punte între ceea ce școala oferă și ceea ce copilul reușește efectiv să asimileze. Succesul acestor activități depinde, în primul rând, de dăruirea și creativitatea cadrului didactic, de sprijinul familiei și de deschiderea comunității școlare. Într-o societate în care diferențele dintre elevi pot fi mari, remedierea devine un instrument esențial de echitate, iar prin aplicarea bunelor practici – jocuri educative, învățare prin cooperare, feedback constructiv și valorizarea progresului individual – se poate construi o cultură a reușitei pentru fiecare copil.

Bibliografie

Ministerul Educației (2025). Metodologia privind organizarea activităților remediale în învățământul primar. București: Monitorul Oficial.

Edupedu.ro – articole și analize privind orele remediale în învățământul primar, 2025.

Edict.ro (2025). Orele remediale obligatorii în învățământul primar – o soluție necesară pentru echitate educațională.

Iucu, R. (2018). Management educațional și leadership în școală, Editura Polirom, București.

Cerghit, I. (2008). Metode de învățământ, Editura Didactică și Pedagogică, București

3. REMEDIALE PRIN JOC

Prof. înv. primar Dănilă Ramona Elena
Școala Gimnazială "George Topîrceanu"

REZUMAT

Prin prezentul referat îmi propun să răspund la următoarele întrebări:

1. Ce este educația remedială?
2. Când sunt necesare activitățile remediale?
3. Care sunt formele de educație remedială?
4. Cum pot fi organizate activitățile remediale prin joc?

CORP LUCRARE

1. Ce este educația remedială?

Educația remedială este o altă latură a educației axată pe prevenirea, cercetarea și tratarea dificultăților de învățare ale elevilor, având drept scop înlăturarea diferențelor între ceea ce știu și ceea ce ar trebui să știe elevii.

Prin activitățile remediale, elevii au posibilitatea de a recupera în ritm propriu materia, însă, mai mult decât atât, au posibilitatea de a se descoperi pe ei înșiși, de a-și valorifica aptitudinile și de a-și îmbunătăți stima de sine prin faptul că învățarea se realizează într-un cadru relaxat, care nu e constrâns de timp, de note sau prejudecăți.

În cadrul acestor activități accentul se pune pe calitatea actului învățării – elevii, neavând mai mult de învățat, ci de asimilat punctual, fiecare element neînsușit.

Când elevul nu reușește să învețe sau să înțeleagă noțiunile predate, el nu are nevoie de mai multă informație, ci de exemple practice, prin joc, axate în mod specific pe elementele neînțelese. Astfel, prin joc, fără presiunea timpului, a notării sau a neliniștii legată de prejudecată, elevii recuperează deficitul de cunoștințe în mod practic și ușor.

Un factor foarte important este dat de strategia cadrului didactic și metodele aplicate, astfel încât, elevii care au nevoie de activități remediale să se simtă valorificați, să simtă că aparțin unei comunități școlare lipsită de prejudecăți și că pot avea succes în urma parcurgerii acestor activități. Însă, pentru ca acest lucru să se întâmple este necesar ca parteneriatul între actorii implicați: profesori- elevi – părinți să funcționeze foarte bine.

2. Când sunt necesare activitățile remediale?

Atunci când, în urma evaluărilor inițiale de la începutul anului școlar, a evaluărilor inițiale și finale ale unităților de învățare sau modulare, dascălul constată lacune sau un progres lent în procesul de învățare poate solicita părinților ca elevul să urmeze cursurile de activități remediale. Însă, activitățile remediale, în noua formă, se adresează și elevilor care pot face performanță. Astfel răspundem următoarei întrebări:

3. Care sunt formele de educație remedială?

Activitățile remediale pot avea mai multe forme. Astfel:

- I. **Activități remediale pe termen lung** _ pentru recuperarea unor lacune și îmbunătățirea eficienței activității de predare- învățare – evaluare, acționând direct asupra îmbunătățirii competențelor elevilor.
- II. **Activități remediale pe termen scurt** _ pentru elevii care doresc îmbunătățirea cunoștințelor în vederea susținerii unor concursuri școlare.
- III. **Activitate remedială minimă** _ pentru elevii care doresc să clarifice un aspect punctual al lecției, cum ar fi modalitatea de rezolvare de probleme matematice sau exprimare și scriere de cuvinte în diferite contexte literare.

4. Cum pot fi organizate activitățile remediale prin joc?

„Jocul este cea mai bună introducere în arta de a munci” spunea Edouard Claparede.

În urma activităților remediale desfășurate am constatat că: pentru cei cu decalaje mari, între ceea ce știu și ceea ce ar trebui să știe, activitățile remediale ar trebui să se desfășoare în grupe mici, urmărind gradual un plan personalizat, adaptat pe parcurs în funcție de rezultate și suplimentat cu jocuri didactice. Rezultatele nu vor apărea imediat, deoarece curba învățării este fluctuantă, dar ar trebui să fie remarcate de la un modul la altul.

Este știut faptul că învățarea prin joc atrage copiii către învățare și autocunoaștere, facilitând coeziunea de grup și cooperarea, dezvoltând motivația și stăruința pentru învățare. Jocul didactic este o parte importantă a procesului de instruire asigurându-i caracterul formativ, dar totodată, este un mare consumator de timp. Însă, în unele cazuri trebuie să ne abatem de la echilibrul calitate-timp, înclinând balanța în favoarea calității actului educațional.

Jocuri didactice:

Matematică și explorarea mediului

Joc: „**Detectivii numerelor**,”

Materiale: bilețele cu buline roșii, albastre și verzi, cutii roșii, verzi și albastre, 100 cartoane cu numere de la 0 la 99
Obiective:

O1 să identifice numerele pare și impare

O2 să așeze în ordine crescătoare numerele pare

O3 să așeze în ordine descrescătoare numerele impare

Elemente de joc: „start, două bătăi din palme, o bătaie din palme, două bătăi din picioare, o bătaie din picior

Mod de desfășurare:

Elevii sunt împărțiți în echipe prin tragere la sorți și apoi își stabilesc căpitani. Dascălul plasează în diferite locuri din clasă cartoane cu numere scrise pe ele. La auzul

cuvântului start, elevii încep jocul. Dacă aud două bătăi din palme vor lua câte o cutie roșie și vor căuta cartoane cu numere pare, dacă aud o bătaie din palme vor lua câte o cutie albastră și vor căuta numere impare. Timpul va fi de 3-5 minute pentru fiecare activitate.. Cartoanele vor fi plasate la vedere pentru a fi identificate ușor. După ce toate cartoanele au fost strânse sau aproape toate, după caz, se va bate ușor de două ori din picioare cerându-se așezarea crescătoare a cartonașelor cu numere pare (timp de 5 minute), apoi după o bătaie din picior se va cere ordonare descrescătoare a cartonașelor cu numere impare. Câștigă echipa cu cele mai multe cartoane așezate în ordinea cerută. Timpul de joc poate fi

ajustat în funcție de numărul de elevi și de rapiditatea lor. La finalul jocului se vor face aprecieri verbale și elevii pot fi recompensați cu stikere adezive. Activitatea poate fi adaptată pentru rotunjirea numerelor, adunări și scăderi cu un anumit rezultat, predecesorul și succesorul numărului, comparări de numere, ordonări crescătoare, descrescătoare în anumite intervale, etc.

Comunicare în limba română

„Provocarea,”_joc pe echipe

Obiective:

O1 să formeze propoziții din cuvinte amestecate

O2 să citească și să scrie propoziții

Materiale: bol cu bilețele cu buline, o cutie verde, una roșie, una albastră, bilețele cu cuvinte, 3 panouri de plută, piuneze, (în loc de panouri puteți folosi tabla magnetică și magneți pentru tablă), caiete tip 1, stilouri

Se stabilesc echipele prin extragere de bilețele dintr-un bol. Pe bilețele vor fi buline roșii, verzi și albastre (fiecare echipă va avea o culoare). Fiecare elev va merge către cutia reprezentativă culorii echipei și va extrage câte un bilet din cutie pe care-l va citi . După ce toate bilețelele au fost extrase, elevii, în cadrul echipelor, vor forma propoziții cu toate cuvintele scrise pe bilețele pe care le vor prinde în piuneze la panoul lor de plută și le vor citi colegilor. Apoi vor transcrie propozițiile în caietele lor tip 1. Câștigă echipa care termină prima toate sarcinile corect. La final se fac aprecieri verbale tuturor participanților. Jocul poate fi complicat introducerea unor noi sarcini: să formeze cuvinte noi cu silabele din cuvinte, să numere silabele din propoziții, să scurteze sau să mărească propozițiile prin tăiere sau adăugare de cuvinte, etc.

Jocurile la tabla interactivă sunt foarte atrăgătoare pentru elevi. Platformele educaționale oferă o gamă largă de jocuri interactive și captivante pentru elevi și scurtează timpul fie pentru desfășurarea jocului, fie pentru pregătirea materialelor de către cadrul didactic, dacă acestea sunt create deja. Altfel, pe lângă timp, accesul pe unele platforme este contra cost ceea ce poate implica resurse financiare substanțiale. Dintre platformele utilizate amintim: Wordwall, Padlet, Mozabook, Livresq, Kahoot, etc.

CONCLUZII:

Activitățile remediale au fost, sunt și vor fi benefice pentru învățarea elevilor, acestea fiind mai atractive pentru elevi, dacă sunt realizate prin joc didactic. Ținându-se cont de criteriul de eterogenitate al grupelor și de numărul de elevi, dascălii pot folosi timpul, jocul și inteligența artificială în interesul educării elevului. Orice activitate de învățare necesită efort. Prin joc, elevii depun un efort mai mare în învățare, dar datorită atracției jocului aceștia nu vor percepe efortul. Rezultatele activităților remediale se vor dovedi în timp.

Bibliografie:

1. CHATEAU, JEAN, 1979, Jocul și psihologia copilului de la naștere la adolescență, Editura Didactică și Pedagogică, București
2. SIEK PISKOZUB, T., 1977, Jocuri și activități distractive, Editura Polirom, Iași

Data: 26.11.2025

Semnătura:

4. ÎNVĂȚAREA REMEDIALĂ PRIN JOC MATEMATIC

Prof. învă. primar MANOLE ANGELA
Prof. învă. primar MERIȘESCU NICOLETA
Școala Gimnazială „George Topîrceanu” Mioveni

Învățarea remedială este un tip de educație specializată care are ca scop sprijinirea elevilor cu dificultăți de învățare, prin identificarea și corectarea problemelor specifice. Aceasta include programe și activități adaptate, care vizează prevenirea abandonului școlar și egalizarea șanselor, folosind diverse metode, cum ar fi recapitularea structurată, predarea explicită și utilizarea materialelor multisenzoriale.

Învățarea remedială are scopul de a recupera lacunele în cunoștințele elevilor și de a-i aduce la nivelul cerințelor programei. Scopul orelor de pregătire remedială constă în consolidarea noțiunilor de bază, dezvoltarea gândirii logice și a spiritului de echipă, creșterea încrederii în sine și a interesului pentru învățatură.

Prin joc, procesul devine mai motivant, activ și relaxat, mai ales la vârsta școlară mică.

Jocurile matematice sunt o metodă excelentă pentru a face învățarea plăcută și eficientă — mai ales la clasa a IV-a, unde copiii au nevoie de activități interactive pentru a-și consolida logica, atenția și gândirea critică.

Jocuri matematice pentru clasa a IV-a

Jocuri cu numere și operații:

1. „Cine ajunge primul la 100?” (dezvoltă capacitatea de calcul și strategia de joc).

Materiale necesare: zaruri, foi, creion.

Cum se joacă:

- Fiecare jucător pornește de la 0.
- Pe rând, aruncă două zaruri și adună rezultatele.
- După fiecare aruncare, adaugă numărul obținut la scorul propriu.
- Poți alege să scazi în loc de a aduna, dar nu ai voie să cobori sub 0.
- Câștigă cel care ajunge primul exact la 100.

2. „Ghicește numărul!” (dezvoltă logica matematică, noțiunea de multiplu/divizor).

Cum se joacă:

- Un elev se gândește la un număr între 1 și 100.
- Ceilalți pun întrebări la care se răspunde doar cu „da” sau „nu”:
 - Este mai mare decât 50?
 - Este multiplu de 3?
- Câștigă cine ghicește numărul.

3. „Puzzle matematic” (dezvoltă creativitatea, gândirea logică, deprinderile de calcul).

Materiale necesare: foi cu calcul și piese de puzzle care se potrivesc doar dacă rezultatele sunt corecte. Exemplu: o piesă are „ 7×6 ”, alta „42”. Poți crea fișe simple de puzzle cu adunări, scăderi, fracții etc.

4. „Bingo matematic” (dezvoltă memoria și atenția).

Materiale necesare: cartonașe cu rezultate (ex: 12, 24, 36, 48...), listă de operații.

Cum se joacă:

- Profesorul spune o operație: „ 6×8 ”.

- Elevii caută pe cartonaș rezultatul (48) și îl bifează.
- Câștigă cine face primul linie completă.

Jocuri de măsurare și geometrie:

1. **„Detectivul formelor”**(dezvoltă spiritul de observație, îndemânarea și atenția).

Materiale necesare: imagini sau obiecte din clasă.

Cum se joacă:

- Profesorul spune: „Găsiți un obiect în formă de dreptunghi!”
- Elevii caută prin clasă și notează 3 exemple.
- Apoi compară: ce au în comun, ce e diferit?

2. **„Construcții geometrice”**(dezvoltă capacitatea de înțelegere a formelor și dimensiunilor).

Materiale necesare: bețișoare, elastice sau piese lego.

Cum se joacă:

- Profesorul le cere elevilor să construiască figuri geometrice (pătrat, triunghi, dreptunghi), după instrucțiuni sau liber.
- Ca extindere, se poate solicita calcularea perimetrului figurii construite.

Jocuri aplicate:

1. **„Matematica în viața reală - Magazinul de jucării”**(dezvoltă calculul mintal, înțelegerea valorii lucrurilor și a banilor).

Materiale necesare: etichete de preț, bancnote și monede.

Cum se joacă:

- Elevii „cumpără” și „vând” produse.
- Fac calcule de adunare/scădere, rest și estimare.
- Jocul se poate extinde, aplicând reduceri produselor (10%, 50%, un produs la preț întreg și al doilea la jumătate de preț etc.)

2. **„Calendarul timpului”**(consolidează noțiunile de unități de timp și de calcul).

Cum se joacă:

- Profesorul adresează întrebări de tipul „Câte zile are luna februarie?”, „Câte minute sunt în 2 ore și 15 minute?”, „Dacă școala începe la 8:00 și se termină la 12:30, cât durează?”
- Elevul care răspunde corect preia rolul profesorului și adresează el întrebări colegilor.

Jocul „Magazinul de jucării”

Este unul dintre cele mai atractive și educative jocuri matematice pentru elevii de clasa a IV-a. Îi ajută să aplice **adunarea, scăderea, estimarea și calculul cu unități monetare**, într-un context real și distractiv.

Scopul jocului:

- să exerseze adunarea și scăderea numerelor naturale;
- să calculeze corect totalul cumpărăturilor și restul;
- să înțeleagă valoarea banilor și noțiunea de „estimare a costului”.

Materiale necesare:

- jucării sau cartonașe reprezentând imagini cu jucării;
- etichete cu prețuri (*Exemple:* ursuleț-25 lei, mașinuță-18 lei, păpușă-35 lei, puzzle-22 lei, cuburi-30 lei, minge-5 lei);
- bancnote/cartonașe de joc cu sume (1, 5, 10, 20, 50 lei);
- un „portofel” (poate fi un plic);
- fișe de cumpărături (unde se notează produsele și totalul).

Competențe exersate:

- adunarea și scăderea numerelor până la 10.000
- estimarea rezultatelor
- raționament logic („Ce pot cumpăra cu suma mea?”)
- comunicare matematică (explicarea pașilor)
- responsabilitate financiară de bază

Reguli și desfășurare:

Organizarea:

- se amenajează „magazinul” cu jucăriile și etichetele de preț;
- se aleg 1–2 elevi care vor fi vânzători, restul cumpărători;
- se alege un „inspector”care are rolul de a verifica corectitudinea calculelor.

Desfășurarea jocului:

- fiecare cumpărător primește o sumă de bani (ex: 100 lei);
- poate alege 2–4 produse din magazin;
- notează pe fișă: denumirea produsului, prețul fiecăruia, totalul, estimarea restului.

Evaluarea: coordonatorul verifică dacă totalul și restul sunt corecte, iar dacă elevul a calculat bine, primește o „monedă bonus”.

Întrebări pentru reflecție:

- Ce strategii ai folosit ca să nu cheltuiești toți banii?
- Cum ai putea verifica dacă ai primit restul corect?
- Ce ai face dacă un produs ar fi prea scump?

Variante de joc:

Varianta 1 - „Cumpărături la ofertă”

Unele produse au reducere (ex: -10% la cuburi).

Elevii trebuie să calculeze prețul nou.

Ex: 30 lei – 10% = 27 lei

Varianta 2 – „Buget limitat”

Fiecare elev are o sumă fixă (ex: 50 lei).

Trebuie să cumpere cât mai multe jucării fără să depășească suma.

Varianta 3 – „Factură corectă”

Vânzătorul face intenționat o greșeală de calcul.

Elevul trebuie să o descopere și să explice unde a intervenit eroarea.

Bibliografie:

Oprea, Crenguța-Lăcrămioara *Strategii didactice interactive*. București: Editura Didactică și Pedagogică

(2010).

Bocoș, Mușata *Instruirea interactivă. Repere pentru reflecție și acțiune*. Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană (2013).

Ionescu, Mihaela *Jocul didactic – strategie activă de predare-învățare-evaluare*. București: Editura Aramis (2015).

DIN LUMEA PLANTELOR

Prof. Boerescu Ofelia Nicoleta- Școala Gimnazială „ George Topîrceanu” Mioveni
Prof. Paraschivescu Raluca Ioana- Școala Gimnazială „ George Topîrceanu” Mioveni

Într-o lume aflată în continuă schimbare și foarte mult bazată pe tehnologie, poți încetini ritmul cu ajutorul...unei activități desfășurate la disciplina științe ale naturii, *Din lumea plantelor*.

Acest experiment a fost susținut în parteneriat de clasele a III- a C și a IV- a D, care împărțeau aceeași sală de clasă, pe schimburi diferite.

Prin învățarea remedială, introdusă în anul școlar 2025- 2026, a apărut oportunitatea completării unor lacune remarcate pe parcursul desfășurării actului didactic.

În zona școlii noastre, tot mai mulți copii locuiesc la bloc. Prin urmare, ei nu au acces la o grădină, nu văd întreg ciclul de dezvoltare al plantei, arareori văd cum se cultivă legumele , la bunici. Chiar și copiii care locuiesc la casă, la țară, stau departe de grădini, căci adulții le spun „Tu stai aici, nu ai voie să te murdărești! " ori „ Cine știe pe ce plante îmi calci, nu te iau cu mine în grădină!". Așa ne-au spus nouă, învățătoarele, ai noștri elevi.

În manuale, în diverse videoclipuri au văzut cu toții etapele, în mod teoretic. Nimic nu se compară însă cu a urmări pas cu pas, cu infinită răbdare și curiozitate, micile schimbări săptămânale, chiar și zilnice.

Să auzi glasuri pline de dezamăgire, fiindcă „ Nu s- a schimbat nimic la planta mea", este greu, poate face parte din suspansul întâlnit în evoluția oricărei plante.

Concret, copiii au pus în câte un recipient etichetat părți ale plantei de mușcată(pelargonium), frunze de suculente ori de Syngonium podophyllum, cunoscută și sub numele de "planta săgeată" (arrowhead plant) sau "vârf de sulică"(cu frunze sub formă de săgeată sau inimă).

Astfel, erau împărțiți în trei echipe, corespunzătoare fiecărei plante.

La începutul lunii octombrie am demarat experimentul. Apoi, am așteptat și am tot așteptat. Elevii nu au văzut schimbări notabile în prima săptămână. În cea de a doua, cei din echipa mușcatelor au văzut cum planta începe să renunțe la unele frunze, care au fost rupte. La lăstarii cu flori fie am rupt partea cu floarea, fie am lăsat-o acolo, pentru a putea compara ce se întâmplă ulterior.

Grupa plantelor suculente a observat cum apa din recipiente devine tulbure, chiar murdară, nimic altceva. A treia grupă nu a remarcat nici măcar o schimbare.

În săptămâna următoare au apărut primele mici umflături și mustăcioare minuscule la mușcatele fără flori.

Grupa 2 , grupa 3 au transmis cam aceleași stadii ca în săptămâna anterioară.

În cea de a treia săptămână a proiectului s- au auzit cele mai multe strigăte de bucurie, ochii au fost făcuți mari, iar la colțul plantelor era mereu aglomerat.

Rădăcinile mușcatelor creșteau viguros, suculentele aveau firicele destul de lungi acoperite cu un „ puf gelatinos"(așa l- au numit ei). Cea de a treia grupă a observat cum lăstarii erau umflați tare, iar cam între zilele 18- 20 , pe rând, au plesnit și umflături albe și-au făcut apariția.

În cea de a patra săptămână, deja fiecare grupă putea prezenta câteva exemplare cu rădăcini sănătoase, gata de plantare.

După săptămâna de vacanță, de la sfârșitul modului unu, au fost remarcate cele mai mari schimbări: mulți lăstarii cu rădăcini viguroase. A treia grupă , mai ales, a prezentat plante cu rădăcini groase , mari, prinzând din urmă evoluția celorlalte specii.

Toți copiii au spus că : „ Merita să aștepti Merită să participi la o astfel de activitate! " .

Vom continua, plantând lăstarii cei mai puternici, trecând astfel într-o nouă etapă, urmărind alți parametri de dezvoltare a plantelor, sub influența factorilor de mediu. Sperăm să putem continua.

Noi, cadrele didactice, ne dorim să fie cât mai bine atinsă competența *Investigarea mediului înconjurător folosind instrumente și procedee specifice* din programa ciclului primar.

Scopul principal al activității a fost acela de a le oferi elevilor o experiență practică și directă de observare a ciclului de viață și a reacțiilor plantelor, transformând noțiunile teoretice despre lumea vegetală în cunoștințe concrete.

În urma desfășurării activității, considerăm că observațiile au contribuit la consolidarea unor cunoștințe, abilități și atitudini de către elevi. Astfel, au început:

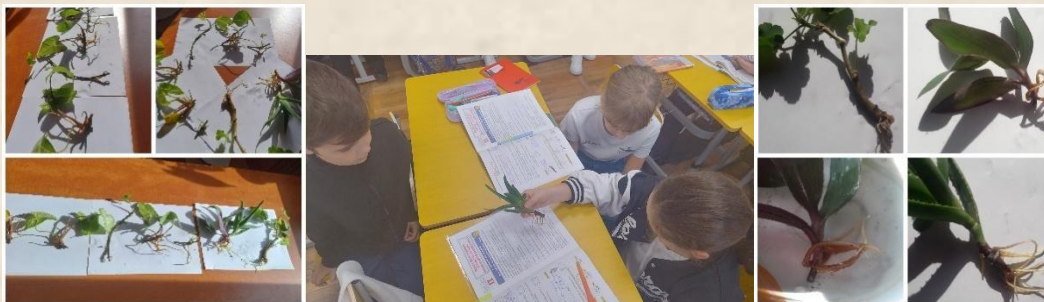
- să folosească mai des termeni precum ciclul de viață, etape de creștere;
- să observe apariția și importanța rădăcinilor;
- să compare ritmul și modul de dezvoltare al diferitelor tipuri de plante aduse în clasă;
- să exerseze răbdarea și așteptarea;
- să îngrijească plantele;
- să lucreze în echipă;
- să respecte plantele ca organisme vii, cu nevoi specific;
- să manifeste curiozitate, punându-și întrebări despre lumea înconjurătoare.

Se vor compara concluziile trase de fiecare colectiv școlar, atât cel al clasei a III- a, cât și cel al clasei a IV- a.

Fără a avea pretenția că am procedat perfect, credem că aportul adus de activitate este unul benefic elevilor, în contextul școlar actual, iar învățarea remedială astfel parcursă, le va fi de ajutor și în cadrul următoarei Evaluări Naționale.

Este fascinant să urmărești reacțiile celor mici când sunt noutăți, schimbul de experiență real pe care-l fac, cu câtă seriozitate abordează totul și cum se implică.

Școala este și va rămâne locul unde , cu un minim ghidaj din partea cadrelor didactice, se obțin cunoștințe temeinice pentru viitor, pentru viață.

Bibliografie:

- Programa școlară OMEN 5003/02.12.2014;
- Pițilă Tudora, Mihăilescu Cleopatra- *Științe ale naturii*-manual pentru clasa a IV-a, Aramis, București, 2021;
- Tică Carmen, Terecoasă Irina, Dobrescu Simona- *Științe ale naturii*-manual pentru clasa
○ a III-a, CD Press, București, 2021;
- Twinkl.ro

IV. INCLUZIUNEA ELEVILOR CU CES ȘI A ELEVILOR RROMI

1. INCLUZIUNEA ELEVILOR CU CERINȚE EDUCAȚIONALE SPECIALE ÎN MEDIUL ȘCOLAR

Prof. Dr. Emilia Rodica CIUCĂ
Director Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională
Prof. Leonard LILEA
Școala Gimnazială „George Topîrceanu”

În contextul actual al unui sistem educațional orientat către echitate, diversitate și participare, incluziunea elevilor cu Cerințe Educaționale Speciale (C.E.S.) devine un obiectiv esențial pentru școli, comunități și instituțiile de suport. Consiliul Județean de Resurse și Asistență Educațională (C.J.R.A.E.) are rolul central de a coordona, ghida și facilita toate procesele de incluziune, prin servicii integrate de consiliere, logopedie, evaluare psihopedagogică și orientare școlară.

Din perspectiva unui director C.J.R.A.E., incluziunea nu este doar o practică administrativă, ci o filozofie instituțională: a oferi fiecărui copil șansa reală de a învăța, a se dezvolta și a fi acceptat în comunitatea școlară, indiferent de particularitățile sale. Prin promovarea colaborării între profesori, consilieri școlari, părinți și elevi, includerea devine un proces activ, dinamic și continuu.

C.J.R.A.E. reprezintă instituția strategică care coordonează serviciile educaționale de sprijin din județ. Structura sa, alcătuită din Centre Județene de Asistență Psihopedagogică, cabinete de asistență psihopedagogică și logopedică, precum și centre de resurse pentru cadrele didactice, funcționează ca o punte între școlile de masă și necesitățile elevilor cu C.E.S. .

Principalele atribuții sunt:

1. Identificarea și evaluarea elevilor cu C.E.S.
Prin Serviciul de Evaluare și Orientare Școlară și Profesională, C.J.R.A.E. asigură evaluarea complexă a copiilor și emiterea Certificatului C.E.S. . Aceasta nu este o etichetare, ci un instrument de acces la resurse și adaptări curriculare.
2. Oferirea serviciilor de sprijin
Consilierii școlari, psihopedagogii și logopezii, aflați în cabinete din școli, lucrează direct cu elevii pentru dezvoltarea abilităților socio-emoționale, a limbajului și a strategiilor de învățare.
3. Formarea și consilierea personalului didactic
C.J.R.A.E. organizează cursuri, ateliere și mentorat pentru profesori privind:
 - Gestionarea diversității,
 - Adaptarea curriculară,
 - Managementul comportamentului,
 - Comunicarea eficientă cu familiile elevilor cu C.E.S. .
4. Consilierea părinților
Familia este partenerul principal în recuperarea și progresul copilului. Prin consiliere parentală, sprijinim părinții să înțeleagă nevoile copilului și modul în care pot contribui activ.

Incluziunea școlară nu se rezumă la integrarea fizică a elevului în colectiv. Ea presupune respectarea unor principii fundamentale:

- Acceptarea diversității ca valoare
Fiecare copil învață în ritmul și în stilul său, iar diferențele devin resurse, nu obstacole.
- Participare activă, nu doar prezență
Copilul trebuie să fie implicat în activitățile clasei, nu doar să fie prezent în sala de clasă.
- Adaptarea curriculumului și metodelor
Profesorul utilizează planuri individualizate, diferențiere didactică și evaluare adaptată.
- Colaborarea inter-instituțională

Școala, C.J.R.A.E., familia, și, când este cazul, specialiști din sănătate și servicii sociale, colaborează permanent.

Deși progresele sunt evidente, există în continuare obstacole:

1. Insuficiența personalului specializat
În unele zone, numărul consilierilor, logopezilor sau profesorilor de sprijin nu acoperă necesarul.
2. Lipsa resurselor materiale
Materialele educaționale adaptate sau echipamentele moderne sunt uneori limitate.
3. Rezistența culturală
Unele comunități încă privesc diferența ca pe un defect, iar elevii și părinții pot experimenta stigmatizare.
4. Suprasolicitarea cadrelor didactice
Profesorii se confruntă cu clase numeroase și programe încărcate, ceea ce face dificilă diferențierea continuă.

Pentru consolidarea incluziunii elevilor cu C.E.S., sunt necesare:

- Creșterea numărului de specialiști prin politici educaționale atractive.
- Dezvoltarea programelor de mentorat între cadre didactice.
- Extinderea platformelor digitale de resurse pentru profesori.
- Implicarea comunității și a administrației locale pentru a crea medii școlare accesibile și prietenoase.

Incluziunea elevilor cu C.E.S. reprezintă un angajament moral și educațional al întregului sistem școlar. Din poziția de director al C.J.R.A.E., aceasta înseamnă să ghidezi, să sprijini, să inspire și să creezi cadrul necesar pentru ca fiecare elev să se simtă văzut, înțeles și valorizat. Educația incluzivă nu este doar un obiectiv, ci o promisiune: aceea că școala este pentru toți copiii, fără excepție.

Bibliografie:

1. Ministerul Educației (2011). *Legea Educației Naționale nr. 1/2011*, cu modificările și completările ulterioare. Monitorul Oficial al României.
2. Ministerul Educației (2016). *Ordinul nr. 6134/2016 privind organizarea serviciilor de sprijin educațional pentru copiii cu cerințe educaționale speciale integrați în învățământul de masă*. București.
3. Ministerul Educației (2020). *Strategia Națională privind Educația Incluzivă 2020-2030*. București.

2. Abordări ale educației incluzive

Prof. învă. primar Anghel Cristina-Magda

Școala Gimnazială „George Topîrceanu” Mioveni

Educația incluzivă reprezintă oferirea de sprijin educațional pentru toți copiii, inclusiv pentru cei cu cerințe educaționale speciale, într-un mediu școlar comun. Aceasta presupune adaptarea mediului educațional, a proceselor didactice și a evaluării pentru a asigura participarea egală a acestor copii în școala de masă. Cadrele didactice trebuie să adopte o atitudine specifică și pozitivă în integrarea copiilor și asigurarea succesului educațional. Astfel, profesorul adaptează activitatea la ritmul de lucru al elevului, este consecvent, alternează sarcinile pentru a nu interveni monotonia, crește treptat timpul de concentrare, implică elevul în activități școlare și extrașcolare, colaborează cu specialiști și cu familia. De asemenea, se pot aplica strategii didactice care să aibă ca finalitate oferirea unui climat educațional propice învățării și dezvoltării armonioase a personalității acestora. Exemple:

- jocuri prin care își poate dezvolta capacitățile de învățare
- valorizarea în jocurile desfășurate
- abordarea activității orientată după interesele copilului
- folosirea metodelor active
- utilizarea unor resurse variate: calculator, televizor, ppt, filme

La ciclul primar, în cadrul orelor de dezvoltare personală, elevii învață să-și manifeste interesul pentru autocunoaștere și să adopte o atitudine pozitivă față de sine și față de ceilalți. Disciplina Dezvoltare personală (DP) este dedicată activităților de învățare care au ca scop dezvoltarea capacității elevului de a se autocunoaște și de a-și exprima într-o manieră pozitivă interesele, aptitudinile, trăirile personale, abilitățile de relaționare și comunicare, reflecțiile cu privire la învățare. În cadrul disciplinei, se formează în primul rând abilități și se dezvoltă atitudini, finalitatea fiind dobândirea încrederii în sine, starea de bine a copiilor, pregătirea lor pentru viață și pentru viitor. Pentru integrarea copiilor și pentru conștientizarea discriminării și a etichetării se pot folosi cu succes jocuri didactice Exemple:

Elevii așezați în cerc vor fi invitați să prezinte câte o caracteristică fizică, apoi o calitate morală a fiecăruia. De asemenea vor preciza: Ce au ? Exemple de răspunsuri: ”Eu am o pisică, eu un câțel, eu un peștișor...” C e le place să facă: Exemple de răspunsuri: ”Imi place să scriu, să citesc, matematica, desenul...” Ce sport practica : ”eu fac balet, eu gimnastică, eu joc fotbal, eu baschet...” De aici se va concluziona ca suntem cu toții diferiti, dar că avem o soluție PRIETENIA.

Joc didactic: le voi lipi copiilor pe spate, fără ca ei să observe cartonase de culori diferite (albastre și roz) Va predomina o culoare –albastru. Prin joc, șoptindu-și la ureche fiecare va afla ce culoare are cartonașul său. Copiii care vor avea cartonase albastre vor forma un cerc și vor interpreta la alegere un cântecel .Și copiii care au cartonașe roz vor forma un cerc și de asemenea vor interpreta un cântec. Valoarea formativă a acestui joc este ca la un moment dat cineva din grupul mare, spontan, să rupă cercul și să-i integreze în cercul lor pe cei din cercul mic, sesizând astfel care este efectul discriminării și al etichetării.

În cadrul educației incluzive elevii învață mai eficient, interacționează cu colegi diferiți ceea ce conduce la dezvoltarea empatiei și a abilităților de comunicare. Copiii cu nevoi speciale se simt importanți și acceptați.

Bibliografie

Alois Gherguț, Luciana Frumos, Gabriela Raus *Educația specială, ghid metodologic*, ed. Polirom 2016

<https://ghiduri.educared.ro>

3. DE LA SEGREGARE LA INCLUZIUNE - DEMOCRATIZAREA EDUCAȚIEI PENTRU COPIII CU CES/INTEGRAREA ȘI INCLUZIUNEA COPIILOR CU CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE

Prof. înv. primar Fera Oana Maria
Prof. înv. primar Gîlcă Oana Geanina
Școala Gimnazială George Topîrceanu

În societatea modernă, democratizarea educației reprezintă un proces esențial pentru promovarea echității și justiției sociale. Scopul său este de a asigura accesul tuturor persoanelor la o educație de calitate, indiferent de statutul social, situația economică sau particularitățile individuale. Această viziune urmărește eliminarea inegalităților din sistemul educațional și construirea unor medii incluzive, adaptate nevoilor diverse ale elevilor. În acest context, înțelegerea conceptelor de segregare, integrare și incluziune educațională este fundamentală, deoarece acestea conturează evoluția politicilor educaționale moderne.

Democratizarea educației, un concept esențial în contextul dezvoltării sistemelor educaționale moderne, are ca scop asigurarea accesului echitabil la educație pentru toți copiii, inclusiv pentru cei cu cerințe educaționale speciale (CES). Această abordare se bazează pe principiile justiției și echității, subliniind importanța integrării și incluziunii în procesul educativ. În ultimele decenii, a avut loc o evoluție semnificativă în modul în care sunt percepuți și tratați copiii cu CES, trecând de la etichetări stigmatizante la recunoașterea dreptului lor de a beneficia de educație adaptată nevoilor lor specifice.

Fundamentarea teoretică a democratizării educației se bazează pe mai multe **direcții cheie**: *dreptul la educație* (fiecare copil are dreptul fundamental la educație, indiferent de abilități sau nevoile sale, principiu susținut de Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități), *accesul real la educație* (crearea de condiții favorabile pentru toți elevii printr-o infrastructură adecvată, formarea cadrelor didactice pentru a răspunde diversității nevoilor elevilor), *egalizarea șanselor* (oportunități egale de a învăța și a se dezvolta pentru toți elevii – curriculum adaptat, metodologii didactice adaptate care să răspundă nevoilor individuale ale copiilor cu CES), *integrarea și incluziunea* (prin integrare înțelegând plasarea elevilor cu CES în școlile de masă, unde au posibilitatea de a interacționa social și educațional cu colegii lor, în timp ce includerea presupune adaptarea profundă a mediului școlar pentru a asigura participarea activă a tuturor și promovarea unui climat de acceptare și diversitate) și *colaborarea între școală și familie* (implicarea părinților și a comunității, prin colaborarea constantă cu școala, este esențială pentru asigurarea unui mediu educațional incluziv și favorabil dezvoltării tuturor elevilor).

Democratizarea educației urmărește asigurarea echității și justiției educaționale pentru toți, la nivel global. Pentru realizarea acestui ideal, este esențială înțelegerea conceptelor de segregare, integrare și incluziune, precum și a direcțiilor actuale ale educației. Aceste direcții vizează garantarea dreptului la educație pentru fiecare copil, facilitarea accesului real prin condiții și oportunități adecvate și egalizarea șanselor, prin oferirea resurselor necesare fiecărui elev în funcție de nevoile și aspirațiile sale.

În trecut, copiii cu cerințe educative speciale erau adesea etichetați peiorativ și percepuți ca fiind „devianți” („retardat”, „handicapat”, „neadaptat”) față de normă. Accentul era pus pe corectarea și adaptarea lor la așa-numita normalitate, prin terapii și programe de recuperare, în loc de recunoașterea și valorizarea diversității lor. Orice deviere cauzată de comportamente, trăsături și abilități considerate diferite au fost considerate anormale. Ele necesitau îndreptare pentru reîncadrarea individului în limitele majorității.

Termenii peiorativi folosiți în trecut pentru copiii cu deficiențe au fost înlocuiți treptat cu sintagma „copil cu nevoi speciale”, însă aceasta a continuat să îi separe de ceilalți elevi, asociindu-i cu „tratament special” — programe, cadre didactice, curriculum și instituții separate. Accentul a rămas mult timp pe

lipsurile lor, nu pe adaptarea mediului educațional. Până în anii 1990, în lipsa resurselor și a pregătirii adecvate în școala de masă, învățământul special a reprezentat aproape singura opțiune educațională pentru acești copii. Acestea au reușit însă să adâncească ruptura dintre cei mici alături de familiile lor și comunitatea din care făceau parte. Astfel, sub intenția oferirii unei educații adaptate, îmbinate cu terapii specifice de recuperare, care cel puțin în plan teoretic ar avea ca scop creșterea calității vieții tuturor acestor copii, avea loc o segregare a lor. Segregarea educațională poate fi considerată primul pas care contribuie la stigmatizare și segregare socială.

Diviziunea de societate prin educație separată anulează șansa copiilor cu dizabilități și a familiilor acestora de a fi parte integrantă a comunității din care fac parte. Acest lucru le ia șansa, totodată, de a deveni membri activi în societate. Familiile acestor copii luptă cu propriile resurse pentru a fi acceptați de societate și pentru a elimina segregarea, pentru a diminua efectul propriilor nevoi. Ei caută căi de adaptare la o societate nepregătită să-i accepte și să le corespundă nevoilor, pe când cea din urmă ar trebui să fie capabilă să-i integreze, să se adapteze lor, pentru a-i transforma în membri deplin.

Conform *Dicționarului de psihologie*, în plan psihopedagogic și psihosocial, integrarea reprezintă includerea unui individ într-un grup în cadrul căruia acesta trebuie să se adapteze și să se conformeze normelor existente, grupul putând manifesta un grad variabil de acceptare. În acest sens, integrarea se opune segregării. (Doron & Parot, 1999, p. 396)

Segregarea educațională a copiilor cu CES constă în separarea lor de copiii tipici, sub justificarea adaptării la nevoile specifice, fapt ce limitează accesul la șanse educaționale egale. Ca reacție la acest model, în perioada 1970–1990 s-a promovat integrarea, care afirmă dreptul copiilor cu CES de a participa la educație alături de colegii de aceeași vârstă, menținându-și individualitatea și fiind acceptați în mediul școlar obișnuit, fără discriminare.

Integrarea școlară vizează participarea copiilor cu dizabilități sau CES la activitățile educative din școlile și clasele de masă, oferindu-le sprijin adecvat pentru a progresa alături de colegii de aceeași vârstă, atunci când aptitudinile le permit. Esențial este ca integrarea să fie realizată în beneficiul elevilor, prin participare reală la activitățile clasei și prin adaptări pedagogice care favorizează incluziunea, evitând izolarea sau instruirea excesiv individualizată, care poate duce la stigmatizare. Sprijinul oferit direct în cadrul colectivului de învățare contribuie la o integrare autentică.

În literatura de specialitate se subliniază că integrarea școlară reprezintă procesul de educare a copiilor cu sau fără dizabilități în același spațiu și în aceleași condiții, având ca scop participarea deplină a tuturor copiilor la activitățile școlare și extrașcolare.

Pentru a gestiona eficient integrarea copiilor cu CES, profesorii au nevoie de sprijin direct în activitatea de la clasă. Lipsa acestuia a generat adesea nemulțumiri din partea părinților, afectând procesul educațional. Fără o schimbare a valorilor, a mentalității, fără să se creeze condiții de adaptare prin resurse informaționale și materiale educaționale adecvate copilul cu CES va rămâne în continuare izolat, de această dată prin semeni.

După anul 1990 se vorbește despre incluziunea educațională copiilor cu CES, ce presupune dezvoltarea de relații interpersonale între elevi (deschise, pozitive), suport atât pentru aceștia dar și pentru familiile lor, un parteneriat funcțional între școală, familie, părinții copiilor din clasă, implicarea activă a comunității în programele și activitățile dezvoltate în școli. Înțelegem că incluziunea implică adaptarea resurselor existente la noile cerințe educaționale aduse de prezența copiilor cu cerințe educative speciale. Care este însă cea mai puternică resursă pe care o putem utiliza în procesul de incluziune al copiilor cu CES? Consider că pe lângă formarea continuă a cadrelor didactice pentru a răspunde implicațiilor educației incluzive, cea mai importantă resursă este cooperarea cu familiile copiilor tipici.

Aplicativ, ca metodă inovatoare pentru crearea unui mediu educațional eficient și incluziv, am aplicat activitatea „Înveți, învățând pe alții, de la alții, cu alții!” Această activitate am desfășurat - o în cadrul orelor de consiliere școlară. Având ca punct de pornire perspectiva educației permanente și a autoeducației, pentru a putea schimba valorile, mentalitatea, pentru a cultiva o atitudine pozitivă față de

copiii cu CES și implicit față de familiile acestora, pentru a renunța la etichetări, pentru o veritabilă incluziune am considerat necesară desfășurarea unei astfel de activități în care părinții se cunosc unii pe ceilalți, se pun în locul celorlalți.

Obiectivele stabilite au fost clare, realizabile, măsurabile: cunoașterea situațiilor existente în clasa de elevi care presupun abordări specifice, conștientizarea părinților cu privire la rolul lor în soluționarea situațiilor copiilor cu CES existente la nivelul grupului, interiorizarea unor valori care să sprijine incluziunea copiilor cu CES.

Aceste întâlniri colective reprezintă un mijloc de informare corectă despre copiii cu CES prin materialele care se pun la dispoziție sub formă de filme, referate, PPT, prin dezbateri de tip masă rotundă, prin soluții găsite împreună care asigură atât calitatea actului educațional cât și incluziunea copiilor cu CES. Ca urmare pozitivă am identificat că aceste reuniri constituie un moment optim de conștientizare și mobilizare a părinților în direcția unui parteneriat real făcând posibilă întrepătrunderea experienței parentale, educarea percepției opiniei părinților în vederea susținerii incluziunii educaționale, și nu în ultimul rând schimbări pozitive la nivelul realităților din cadrul grupului de elevi.

Considerăm că după astfel de activități, putem vorbi despre incluziunea copiilor cu cerințe educative speciale în adevăratul sens al sintagmei. Educația incluzivă nu este doar despre a oferi acces în școala de masă a copiilor care au fost excluși anterior, ci este despre participarea tuturor copiilor și a tinerilor, despre îndepărtarea tuturor modalităților de practică exclusivă. Semnificative în sensul celor anterior menționate sunt cuvintele lui Federico Mayor-“În lumea contemporană, alcătuită din diferențe de toate felurile, nu cei cu dizabilități, ci marea societate este cea care are nevoie de educație ”- care trebuie să ne motiveze în căutarea de soluții, metode pentru susținerea incluziunii copiilor cu Cerințe Educative Speciale, în implicarea în acest proces a tuturor factorilor din actul educațional.

În concluzie, activitatea „Înveți, învățând pe alții, de la alții, cu alții!” oferă premisele pentru educația incluzivă, așa cum este definită în literatura de specialitate (Gherguț, 2016; Vărășmaș, 2001), contribuind la crearea unor medii de învățare în care diversitatea este acceptată și valorizată, iar resursele existente sunt adaptate pentru a răspunde nevoilor tuturor copiilor. Acest model educațional promovează cooperarea, respectul reciproc și sprijinul colectiv, implicând activ profesorii, părinții și comunitatea în procesul educațional. În acest sens, rolul școlii se extinde dincolo de simplă transmitere a cunoștințelor, devenind un spațiu al includerii autentice și al dezvoltării personale pentru toți elevii.

BIBLIOGRAFIE:

1. Gherguț, Alois, (2016). *Educația incluzivă și pedagogia diversității*. Editura Polirom.
2. Doron, Roland, Parot, Françoise. (2006). *Dictionnaire de psychologie*. Editura Humanitas.
3. Rosan, Adrian (coord.), (2015). *Psihopedagogie specială: modele de evaluare și intervenție*. Editura Polirom.
4. Turza, Mădălina (coord.), Duminică, Gelu (coord.), (2015). *Izolați printre noi: dimensiuni ale participării copiilor cu cerințe educative speciale în sistemul de educație românesc*. Editura Rentrop & Straton,
5. Vărășmaș, Traian, (2001). *Învățământul integrat și/sau incluziv*. Editura Aramis.

4. Integrarea/Incluziunea elevilor atipici – drept sau obligație?

Dumitru – Săndel Dorobanțu, Școala Gimnazială „GEORGE TOPÎRCEANU”

Introducere

Educația incluzivă reprezintă o paradigmă modernă în sistemul de învățământ, care vizează școlarizarea tuturor copiilor în școlile de masă, fără discriminare, adaptând mediul și procesul didactic la nevoile individuale. În contextul învățământului românesc, problematica integrării și incluziunii elevilor atipici, cunoscuți și ca elevi cu Cerințe Educaționale Speciale (CES) / (SEN) - Special Educational Needs, ridică o întrebare fundamentală: este aceasta un drept al copilului sau o obligație a sistemului de învățământ? Răspunsul, așa cum este corect, cuprinde și validează ambele părți ale interogației, fiind întemeiat pe principii etice, legislație națională, tratate internaționale sau practică.

În ciuda faptului că România are un istoric îndelungat de eforturi pentru integrarea/ reintegrarea/ incluziunea elevilor rromi, adaptarea mediului școlar astfel încât toți elevii – indiferent de particularitățile lor – să poată învăța, să se simtă acceptați și să progreseze se regăsește într-un permanent început, în special din cauza lipsei de finanțare ori a numeroaselor modificări legislative.

În ultimii cinci ani tendința generală este de creștere alertă a numărului de copii atipici (numărul acestora aproape s-a triplat). Creșterea este pusă pe seama îmbunătățirii procesului de identificare, diagnosticare ori accesului facil în obținerea certificatului de orientare școlară, iar accentul pus pe includerea copiilor cu CES în școlile de masă a dus la o mai bună evidență a acestora în sistemul preuniversitar.

Legislație

Integrarea elevilor atipici este, în primul rând, un drept fundamental al copilului, consacrat la nivel internațional și național:

✍ Convenția ONU privind Drepturile Copilului și Declarația de la Salamanca (1994) stipulează clar că *fiecare copil are dreptul fundamental la educație și că sistemele școlare trebuie să primească toți copiii, fără nicio deosebire.*

✍ În România, acest drept a fost garantat de Legea Educației Naționale nr. 1/2011, și ulterior, de Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023, care promovează principiul nondiscriminării și asigură egalitatea de șanse la toate nivelurile de învățământ. Art. 9 (1) din lege precizează că *Statul român asigură acces echitabil, fără nicio formă de discriminare, la toate nivelurile și formele de învățământ preuniversitar, cetățenilor României, cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene (...).*

Astfel, incluziunea este văzută ca un drept al elevului de a fi parte a școlii obișnuite, de a beneficia de un mediu de învățare adaptat și de a se dezvolta la potențialul maxim, alături de colegii săi tipici.

Un aspect important al evoluției dreptului, cel puțin legislativ, îl reprezintă schimbarea modului de școlarizare, cu o trecere de la segregare la incluziune:

Tip de școlarizare	Observații
integrare individuală	o pondere tot mai mare dintre copiii cu CES sunt integrați individual în școlile de masă, beneficiind de asistența profesorilor de sprijin/itineranți.
învățământ special	un număr mai mic de copii (de regulă, cei cu deficiențe grave și asociate) rămân în unitățile de învățământ special (Centre Școlare de Educație Incluzivă).

locuri distincte la admitere	din 2020, se alocă locuri distincte pentru elevii cu CES la admiterea în liceu, atât din școlile speciale, cât și din cele de masă, peste numărul obișnuit de locuri.
------------------------------	---

Recunoașterea dreptului atrage automat obligația corelativă a statului și a sistemului de învățământ de a-l implementa și susține. Această obligație nu se limitează doar la *integrarea* fizică a elevului în școala de masă, ci presupune *incluziunea* reală, care implică schimbarea întregului sistem pentru a răspunde diversității.

Printre obligațiile sistemului românesc pot enumera:

⇒ Asigurarea de servicii de sprijin: prin prevederile legale (ex: OM nr. 5.574/2011 și Ordinul nr. 6134/2016), sistemul este obligat să asigure:

- ✓ profesor itinerant și de sprijin – pentru asistență specializată la clasă.
- ✓ consiliere pentru elevi, părinți și cadre didactice.
- ✓ resurse materiale și tehnologii asistive adecvate.

⇒ Adaptarea curriculară și individualizarea: realizarea de Planuri Educaționale Individualizate (PEI) pentru fiecare elev cu CES. Curriculumul trebuie să fie flexibil și adaptabil, nu doar rigid și uniform.

⇒ Formarea cadrelor didactice: obligația de a asigura pregătire psihopedagogică în domeniul educației incluzive, atât inițială, cât și continuă, pentru toți profesorii.

⇒ Eliminarea barierelor: eliminarea barierelor fizice, atitudinale și metodologice care stau în calea învățării și participării.

Prin urmare, dacă dreptul este al elevului, obligația revine școlii și profesorilor de a se schimba pentru a-l onora. Incluziunea nu este un act de caritate, ci o politică instituțională obligatorie menită să asigure echitatea și calitatea pentru toți.

Practica educațională

În vederea incluziunii acestor elevi atipici, s-au creat o serie de bune practici ce pot fi aplicate la nivelul clasei, al unităților de învățământ, chiar al întregului sistem:

✓ *Climatul școlar și instruirea personalului în a avea o atitudine pozitivă, caldă și primitoare:* elevii neurotipici sunt încurajați să colaboreze cu elevii cu CES atât în timpul activităților școlare cât și în timpul pauzelor prin jocuri, activități comune, discuții despre toleranță, despre lucruri în comun. De exemplu, de *Ziua Internațională a Cuvântului „Mulțumesc”*, elevii clasei pot fi îndrumați să găsească motive pentru care să fie recunoscători copiilor integrați în învățământul de masă.

✓ *Adaptarea curriculumului la nevoile elevilor:* eliberarea planului individual personalizat care presupune adaptarea conținuturilor învățării la nevoile și capacitățile specifice fiecărui elev este un instrument folosit în incluziunea copiilor cu cerințe speciale. (unui elev care prezintă tulburări de învățare din clasa I, i se pot simplifica conținuturile de la M.E.M. astfel încât acesta să învețe să opereze cu numere în concentrul 0-31 în loc de 0-100, sau scăderea volumului de muncă).

✓ *Strategii didactice incluzive:* învățarea prin cooperare este o modalitate foarte utilă pentru a include copiii cu CES în activitățile desfășurate la clasă. Astfel, aceștia pot interacționa cu copiii din clasă de la care primesc sprijin direct în asimilarea informațiilor din lecție. Integrarea instrumentelor și resurselor TIC (tablete, aplicații, softuri educaționale, Kahoot, Padlet etc.) pentru a face predarea mai atractivă și învățarea mai eficientă sunt o variantă foarte atractivă pentru copii pentru a asimila noi informații.

✓ *Organizarea de activități de sensibilizare în clasă* (jocuri de rol, discuții despre diversitate) pentru a dezvolta empatia și toleranța colegilor. De exemplu, elevii pot realiza o activitate prin care să atribuie fiecărui coleg câte o calitate, un lucru pentru care acel coleg este apreciat.

✓ *Activități extrașcolare/extracurriculare* care presupun includerea elevilor atipici în activități non-formale și informale (sport, artă, cluburi, proiecte) care le oferă oportunități de socializare și aplicare a cunoștințelor într-un context diferit (plecatul la colindat în preajma Crăciunului, incluzând copii cu deficiențe astfel încât aceștia să socializeze în mod diferit).

✓ *Prezența cadrului didactic de sprijin/facilitatorului*: susține elevul direct, dar și indirect, prin activități realizate împreună cu copilul 1:1 sau însoțind elevul la clasă pe parcursul orei pentru a-l ajuta. Profesorul itinerant și de sprijin participă la elaborarea și monitorizarea PIP-ului sau PSI-ului.

✓ *Colaborarea cu familia și specialiștii*: comunicarea constantă și transparentă cu părinții, implicarea familiei în procesul de planificare și evaluare a progresului elevului și păstrarea legăturii cu terapeuții copiilor pot constitui resurse importante.

✓ *Mediul fizic și social adaptat la particularitățile individuale ale fiecărui copil*: asigurarea accesibilității fizice (rampe, mobilier adaptat, spațiu suficient) pentru copiii cu deficiențe locomotorii. Organizarea clasei astfel încât elevul atipic să poată participa activ (loc potrivit în bănci, stimuli vizuali reduși).

✓ *Monitorizare și evaluare*: urmărirea progresului conform PSI-ului și adaptarea continuă a strategiilor în funcție de evoluția copilului ajută la menținerea unui climat axat pe progresul fiecărui elev cu CES în parte.

Concluzie

Deși legislația oferă un cadru solid, implementarea în România se confruntă cu provocări majore, care adesea transformă dreptul în teorie și obligația într-o sarcină dificilă:

Aspect	Beneficii ale incluziunii	Provocări în România
pentru elevii atipici	creșterea stimei de sine, dezvoltarea abilităților sociale, acces la un curriculum diversificat.	număr mic de profesori de sprijin/itineranți; lipsa de formare adecvată a cadrelor didactice din școala de masă.
pentru elevii tipici	dezvoltarea empatiei, a toleranței, a principiilor etice și a răbdării.	riscul de a fi distrași de la ore; atitudini de agresivitate/bullying sau respingere.
pentru școală	promovarea unui mediu deschis, creșterea calității educației prin flexibilizare.	finanțare insuficientă și lipsa de resurse materiale/tehnologice, în special în mediul rural.

Integrarea și incluziunea elevilor atipici nu poate fi privită ca un simplu „sau/sau”, ci ca un echilibru interdependent. Incluziunea este, în esență, un drept universal al copilului la o educație de calitate, iar implementarea sa efectivă reprezintă o obligație legală și morală a statului și a fiecărui actor din sistemul educațional românesc. Atâta timp cât dreptul la educație este garantat, statul este obligat să pună la dispoziție toate resursele necesare (financiare, umane și metodologice) pentru a transforma viziunea unei „școli pentru toți” în realitate. O educație incluzivă de succes nu se măsoară doar în acte normative, ci în schimbarea de mentalitate și în asigurarea unei participări școlare depline, non-discriminatorii

O școală incluzivă este una care valorizează unicitatea fiecărui copil, oferindu-i sprijinul și oportunitățile necesare pentru a-și atinge potențialul. Implementarea bunelor practici presupune colaborare, empatie și flexibilitate, dar și dorința constantă de a învăța și de a adapta procesul educațional la realitățile fiecărui elev. Astfel construim un mediu în care toți elevii – indiferent de nevoile lor – pot învăța și se pot simți acceptați.

Bibliografie:

- **Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023*, publicată în Monitorul Oficial, partea I, 2023;
- Vărășmaș Ecaterina, *Școala și educația pentru toți*. București, Editura Miniped, 2007;
- UNICEF România, *Set de instrumente pentru profesorii din România pentru educația incluzivă*, 2024 (referință online).

5. INCLUZIUNEA COPIILOR CU CERINȚE EDUCAȚIONALE SPECIALE (CES)

Prof. învă. primar: Marinescu Laura-Alina

Școala Gimnazială George Topîrceanu

În societatea de astăzi, școala are datoria de a oferi fiecărui copil șansa de a învăța și de a se dezvolta, indiferent de particularitățile sale. Educația incluzivă înseamnă acceptarea tuturor copiilor în școala de masă, astfel încât fiecare să se simtă valoros, respectat și sprijinit. Copiii cu cerințe educaționale speciale (CES) au nevoie de sprijin suplimentar pentru a învăța și a participa la activități școlare în ritmul lor. Incluziunea acestor copii este un pas important spre o lume mai dreaptă și mai empatică.

Ce înseamnă cerințe educaționale speciale (CES)

Cerințele educaționale speciale se referă la nevoile de sprijin suplimentar pe care unii elevi le au pentru a reuși la școală. Aceste nevoi pot fi cauzate de:

- dificultăți de învățare (citire, scriere, calcul);
- dizabilități fizice, senzoriale sau intelectuale;
- tulburări de limbaj sau de comportament;
- probleme emoționale sau de adaptare.

Scopul școlii incluzive este ca acești copii să fie integrați în colectivele obișnuite, nu separați. Ei învață alături de ceilalți, cu ajutorul profesorului de sprijin și al colegilor, adaptând activitățile la propriul ritm.

Importanța incluziunii școlare

Incluziunea aduce beneficii pentru toți copiii:

- **Pentru elevii cu CES**, le oferă șansa de a se simți parte dintr-o comunitate, de a avea prieteni și de a-și dezvolta abilitățile.
- **Pentru ceilalți elevi**, dezvoltă empatia, toleranța și înțelegerea diversității.
- **Pentru profesori și școală**, oferă oportunitatea de a aplica metode moderne, flexibile și adaptate.

Prin incluziune, învățăm că fiecare copil este diferit, dar valoros. Educația nu trebuie să fie la fel pentru toți, ci potrivită pentru fiecare.

Rolul profesorului și al școlii

Profesorul are un rol esențial în integrarea copiilor cu CES. El trebuie:

- să adapteze lecțiile și sarcinile de lucru;
- să creeze o atmosferă de acceptare și sprijin în clasă;
- să colaboreze cu profesorul de sprijin, cu familia și cu specialiștii (logopezi, psihologi, consilieri);
- să ofere feedback pozitiv și încurajări permanente.

Școala, la rândul ei, trebuie să ofere resurse materiale (rampă de acces, materiale adaptate, jocuri educative) și umane (consilieri, profesori de sprijin).

Exemple de activități inclusive

- Jocuri de echipă în care fiecare copil are un rol potrivit abilităților sale;
- Lecturi sau povești despre prietenie și acceptare;
- Proiecte comune între elevii cu CES și colegii lor;
- Activități artistice (desen, muzică, teatru) unde se pune accent pe cooperare, nu pe competiție.

Astfel de activități îi ajută pe copii să se cunoască, să comunice și să se simtă în siguranță în grup.

Concluzii

Incluziunea copiilor cu cerințe educaționale speciale este un proces necesar și benefic pentru întreaga comunitate școlară. Prin răbdare, înțelegere și colaborare, putem construi o școală în care fiecare copil contează. O școală incluzivă este o școală a inimii - o școală în care toți copiii cresc împreună, învățând nu doar litere și cifre, ci și respectul, bunătatea și prietenia.

Bibliografie

1. Legea Educației Naționale nr. 1/2011
2. Ministerul Educației – *Strategia națională privind educația incluzivă*
3. Manuale și ghiduri de bune practici pentru integrarea elevilor cu CES (CJRAE)
4. www.edu.ro – Portalul Ministerului Educației

6. INCLUZIUNEA ELEVILOR CU CES PRIN DIVERSITATE DE STRATEGII ȘI ACTIVITĂȚI

Prof. înv. primar Liviu Popa
Prof. înv. primar Ștefan Alin
Școala Gimnazială „George Topîrceanu”

Într-o societate democratică, educația trebuie să fie accesibilă tuturor copiilor, indiferent de particularitățile lor individuale. În ultimii ani, conceptul de educație incluzivă a devenit o prioritate în sistemul de învățământ românesc, urmărind integrarea deplină a elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES) în mediul școlar obișnuit.

Incluziunea nu presupune doar prezența fizică a elevului cu CES în clasă, ci și participarea activă, adaptarea procesului de predare-învățare și crearea unui climat pozitiv care să favorizeze dezvoltarea fiecărui copil. Pentru atingerea acestor obiective, profesorii utilizează strategii didactice diferențiate, activități variate și colaborarea interdisciplinară, astfel încât elevii cu CES să își poată valorifica potențialul, să se simtă acceptați și motivați.

Elevii cu cerințe educaționale speciale (CES) sunt acei copii care, din cauza unor deficiențe fizice, senzoriale, intelectuale, tulburări de comportament sau dificultăți de învățare, au nevoie de sprijin educațional suplimentar pentru a atinge standardele școlare. Educația incluzivă se bazează pe principiul egalității de șanse, respectul pentru diversitate și participarea tuturor elevilor la procesul educațional. Scopul acesteia este integrarea în comunitatea școlară, nu separarea sau etichetarea copiilor.

Profesorul adaptează conținuturile, metodele și ritmul de lucru în funcție de nevoile fiecărui elev. În acest sens, se pot utiliza fișe individualizate de învățare și sarcini diferențiate, împărțirea activităților în pași mici și clari, oferirea de feedback pozitiv și imediat, precum și lucrul în echipe mixte, unde fiecare elev are un rol clar și se sprijină reciproc. Elevii cu CES pot contribui conform abilităților lor – prin desen, exprimare orală sau activități practice. Lucrul în grup stimulează cooperarea și empatia.

De asemenea, elevii cu CES beneficiază de strategii multisenzoriale: utilizarea imaginilor, materialelor tactile, combinarea muzicii, mișcării și culorilor, precum și jocuri educative care activează canalele vizuale, auditive și kinestezice. Un spațiu de învățare ordonat, luminos, accesibil și previzibil reduce anxietatea și sprijină concentrarea elevilor cu dificultăți. Pot fi utilizate panouri vizuale, pictograme, colțuri tematice și instrumente TIC adaptate.

Activitățile trebuie să fie atractive, creative și adaptabile, pentru a permite participarea tuturor elevilor. Exemple de activități: „Micii grădinari” – activitate interdisciplinară (Științe, Educație tehnologică, Arte); „Atelier de decorațiuni” – fiecare elev contribuie la o lucrare colectivă; „Poveste în culori” – elevii pictează scene dintr-o poveste citită împreună. Jocurile de echipă, precum „Construim împreună” sau „Povestea continuă”, dezvoltă empatia, comunicarea și încrederea. De asemenea, scenetele, dramatizările și jocurile de rol îi ajută pe elevi să-și dezvolte abilități socio-emoționale. Proiectele tematice interdisciplinare, precum „Planeta noastră verde” sau „Tradiții românești”, stimulează implicarea activă și colaborarea.

Profesorul este principalul agent al schimbării în școală. El trebuie să adopte o atitudine deschisă, empatică și flexibilă, să cunoască nevoile individuale ale elevilor și să aplice metode variate de predare. Un cadru didactic incluziv colaborează permanent cu familia și specialiștii (psiholog, profesor de sprijin),

promovează un climat bazat pe acceptare, cooperare și încredere și oferă elevilor experiențe de succes, încurajându-i să-și descopere propriile abilități.

Incluziunea elevilor cu CES nu este o acțiune punctuală, ci un proces continuu de adaptare, sprijin și colaborare. Prin aplicarea unor strategii diferențiate și a unor activități variate și atractive, fiecare elev poate reuși în ritmul său propriu. Educația incluzivă reprezintă o formă de respect pentru diversitate și o investiție în viitorul unei societăți empătice și echilibrate. Fiecare copil are dreptul de a fi văzut, auzit și valorizat, iar școala trebuie să îi ofere acest cadru de învățare și dezvoltare armonioasă.

BIBLIOGRAFIE:

- Bontaș, I. (2017). Pedagogie generală. Editura Didactică și Pedagogică.
- Cucuș, C. (2020). Educația incluzivă. Provocări și soluții. Editura Polirom.
- Ministerul Educației (2022). Strategia națională pentru educația incluzivă.
- Jigău, M. (coord.) (2019). Incluziunea educațională a copiilor cu cerințe educaționale speciale. Editura Institutului de Științe ale Educației.

7. DEZVOLTAREA PERSONALITĂȚII COPIILOR CU CES, PRIN ACTIVITĂȚI EXTRACURRICULARE

Prof. înv. primar Ciobanu Aurelia
Școala Gimnazială "George Topîrceanu"

Educația cerințelor speciale (CES) denumită în prezent educație incluzivă – componentă a paradigmei *educație pentru toți* – proiectează un nou tip de școală: comprehensivă (cuprinzătoare, care nu selectează și nu exclude), care realizează co-educația, este deschisă, tolerantă, prietenoasă și democratică, naturală prin eterogenitatea ei care îi valorizează și integrează pe toți copiii, adaptându-se la diversitatea de cerințe educaționale, la particularitățile de învățare și dezvoltare ale fiecărui copil. Este acceptată în prezent noțiunea de „CES” care desemnează necesitățile educaționale complementare obiectivelor generale ale educației speciale, necesitățile care solicită o școlarizare adaptată particularităților individuale și / sau caracteristice unei deficiențe, precum și o intervenție specifică, prin reabilitare/ recuperare corespunzătoare.

Indiferent de tipul de educație: specială, integrată / incluzivă sau de conceptele utilizate, problema personalității elevului trebuie să ocupe locul principal. Acțiunea educativă cea mai bună este aceea „care modelează eul”, permițând deficienților mintali învățarea realității sociale, pentru că ei se vor integra în realitatea socială normală. Ca urmare, profesorul trebuie să sensibilizeze în elevi propriul „eu”, conștiința posibilităților, capacitatea de a lua decizii, de a fi stăpâni pe ei. Acest lucru se poate realiza nu numai prin activități educative școlare, ci și prin activități extracurriculare. Este necesară o riguroasă planificare, organizare și desfășurare a acestor tipuri de activități în relație directă cu posibilitățile reale ale elevilor și pentru a veni în întâmpinarea cerințelor pe care elevii respectivi le resimt în raport cu actul educațional.

Rolul terapeutic al activităților extracurriculare constă în faptul că prin ele se poate realiza mai ușor socializarea copiilor cu CES. În funcție de specificul lor, aceste activități dezvoltă la elevi priceperi, deprinderi și abilități cognitive și comportamentale, mult mai solide, pentru că, desfășurându-se în afara cadrului tradițional al sălii de clasă, ele permit contactul direct cu realitatea socială.

Activitățile extracurriculare de tipul vizitelor, excursiilor și drumețiilor, permit dezvoltarea relațiilor interpersonale și o mai bună relaționare a copiilor cu societatea; sporirea interesului de cunoaștere a frumuseților naturale și de patrimoniu; formarea și dezvoltarea unor sentimente de prețuire a mediului natural, în vederea adoptării unui comportament ecologic adecvat. Exemplific câteva activități desfășurate cu elevii clasei pe care o conduc, din care fac parte și cei diagnosticați CES: „În vizită la Grădina Zoologică din localitatea apropiată”, „Plimbare în Parcul Tineretului”, „”, „Toamnă în parcul orașului Mioveni”, „Să redescoperim frumusețea pădurii din sudul orașului”, „O zi la plimbare prin oraș”, „Jocuri în natură”, etc.

Concursurile cu tematică diferită (sportive, artistice, pe discipline de studiu, etc.) dezvoltă la elevii cu CES, spiritul de competiție, de echipă, îi mobilizează la cooperare și le dezvoltă încrederea în forțele proprii. Desfășurarea de competiții între elevii cu CES și cei din școlile de masă facilitează depășirea sentimentului de marginalizare și permite valorizarea potențialului aptitudinal al copiilor cu deficit de intelect. Dintre concursurile organizate cu elevii clasei unde sunt învățător, menționez: „Sărbătoarea primăverii”, „Suntem copiii Europei Unite”, „Ce ne-aduce iepurașul ?”, „Cel mai bun pieton”, etc., iar ca activități tematice, în care au fost incluși elevi CES, menționez: „Ziua Internațională a Animalelor”, „Ziua Mării Negre”, „Natura în luna martie”, „Ziua Apei”, etc.

Participarea copiilor cu CES la activități cultural-artistice constituie puncte de referință, jaloane care-i duc spre autocunoaștere, matricea spirituală în care un copil își descoperă treptat propria sa identitate, rostul său în lume. Serbările de Crăciun, de 8 Martie sau 1 Iunie, permit socializarea și valorizarea acestor copii.

Terapia prin teatru nu vindecă deficiența, dar schimbând mediul pentru copil, efectul deficienței este mai puțin evident. Experiență practică a școlii noastre privind parteneriatul cu Teatrul Alexandru Davila, Pitești, în cadrul programului „Teatrul... și școala”, precum și participarea personalităților teatrale la diverse activități organizate în școala noastră a demonstrat că arterapia creează la elevii cu dizabilități, puternice emoții și sentimente, dezvoltă autonomia personală și favorizează socializarea. Pus în situația de a practica o diversitate de comportamente, de a se transpune în „pielea” unor personaje, copilului i se solicită un anumit mod de comportare, i se oferă prilejul de a acționa efectiv pe baza unor reguli de comportare civilizată, de a exersa în mod direct deprinderi, comportamente, relații sociale.

Deci, formarea personalității copilului cu cerințe speciale se face în cadrul obiectivelor educative generale, comune tuturor elevilor, numai că mijloacele de realizare sunt diferite.

Bibliografie:

1. Carasel, A.; Lazăr, V. - „Psihopedagogia activităților extracurriculare”, Editura Arves, București, 2008
2. Popovici, D. - „Învățământul integrat sau incluziv”, Editura Corint, București, 1998
3. Popescu, G.; Pleșă O. - „Handicap, readaptare, integrare”, Editura Pro Humanite, București, 1998

V. TRATAREA DIFERENȚIATĂ A ELEVILOR

1. TRATAREA DIFERENȚIATĂ- PRINCIPIU FUNDAMENTAL ÎN PROCESUL EDUCATIV

Prof. înv. primar Ton Letiția Ana
Prof. înv. primar Bădoiu Ionela
Școala Gimnazială "George Topîrceanu"

Tratarea diferențiată a elevilor reprezintă un principiu fundamental al procesului instructiv-educativ modern, care vizează adaptarea strategiilor didactice, a conținuturilor și a metodelor de predare-învățare-evaluare la particularitățile individuale ale elevilor. În contextul educației centrate pe elev, profesorul devine un mediator al învățării, un facilitator care valorifică potențialul unic al fiecărui copil.

Conceptul de diferențiere educațională își are rădăcinile în teoriile dezvoltării cognitive formulate de Jean Piaget și în abordarea socio-constructivistă promovată de Lev Vygotsky. Conform lui Piaget, procesul de învățare este dependent de stadiul de dezvoltare cognitivă al copilului, ceea ce implică necesitatea adaptării sarcinilor la nivelul de înțelegere specific fiecărei vârste. Vygotsky, prin teoria zonei proximei dezvoltări, subliniază importanța intervenției pedagogice diferențiate pentru a facilita progresul individual în raport cu potențialul propriu. În învățământul primar, diferențierea se poate realiza pe mai multe planuri: conținut, proces, produs și mediu de învățare.

Diferențierea conținutului presupune selectarea și gradarea temelor în funcție de nivelul de pregătire al elevilor; diferențierea procesului vizează utilizarea unor metode și tehnici de lucru variate; diferențierea produsului se referă la modalitățile prin care elevii își pot demonstra învățarea; iar diferențierea mediului implică crearea unui climat favorabil progresului fiecărui elev. Profesorul are rolul de a identifica particularitățile individuale ale elevilor prin observare sistematică, evaluare inițială și continuă, fișe de lucru sau chestionare de interes. Pe baza acestor date, se pot forma grupuri flexibile de învățare, se pot propune sarcini diferențiate sau se pot oferi resurse adaptate nivelului fiecărui elev.

Evaluarea diferențiată, de asemenea, trebuie să respecte principiul echității, oferind fiecărui copil șansa de a-și demonstra progresele în raport cu propriul nivel inițial. Aceasta poate include evaluări alternative (portofolii, proiecte, autoevaluări) și feedback constructiv individualizat. Tratarea diferențiată a elevilor nu presupune un învățământ inegal, ci unul echitabil, care recunoaște diversitatea ca pe o resursă educațională. Prin implementarea unei pedagogii diferențiate, cadrul didactic contribuie la formarea competențelor-cheie, la dezvoltarea motivației pentru învățare și la crearea unui climat educațional incluziv.

Aplicarea tratării diferențiate a elevilor în învățământul primar presupune o cunoaștere temeinică a fiecărui copil și o planificare flexibilă a activităților didactice. În cadrul orelor de matematică și limba română, diferențierea devine esențială, deoarece ritmul de învățare și nivelul de înțelegere variază considerabil între elevi.

Un exemplu concret poate fi observat în cadrul orei de matematică la clasa a II-a, atunci când predăm adunarea și scăderea cu trecere peste ordin. În urma evaluării inițiale, am constatat că o parte dintre elevi rezolvă rapid exercițiile, alții au nevoie de sprijin vizual, iar unii întâmpină dificultăți în

înțelegerea mecanismului de trecere peste ordin. Pentru a răspunde acestor nevoi, noi ca profesorii, putem organiza activitatea pe grupuri:

- un grup de consolidare (unde se lucrează cu materiale concrete – bețișoare, cuburi), un grup de exersare (rezolvă exerciții pe fișe diferențiate),
- un grup de extindere (care rezolvă probleme aplicative sau exerciții cu mai multe operații).

Astfel, fiecare elev lucrează la nivelul său optim de dezvoltare, iar învățarea devine eficientă și motivantă. De exemplu, la lecția despre **adunarea și scăderea numerelor naturale până la 100**, elevii pot fi împărțiți astfel:

Grupul de consolidare lucrează cu materiale concrete (bețișoare, jetoane, cuburi colorate) pentru a înțelege conceptul de trecere peste ordin;

Grupul de exersare rezolvă exerciții cu grad mediu de dificultate pe fișe diferențiate;

Grupul de aprofundare rezolvă probleme complexe, care implică mai multe operații sau raționamente logice.

Această organizare permite fiecărui elev să se implice activ în procesul de învățare, evitând frustrarea celor care au nevoie de mai mult timp și plictiseala celor care învață mai repede. Totodată, profesorul poate oferi sprijin suplimentar acolo unde este necesar, asigurând astfel progresul individual.

În cadrul orelor de limba română, diferențierea se poate realiza prin adaptarea textelor și a sarcinilor de lucru. De exemplu, la lecția de înțelegere a unui text literar, elevii pot primi fișe cu grade diferite de complexitate:

Elevii aflați la **nivel de bază** identifică personajele și locurile acțiunii, cu sprijin vizual;

Elevii de **nivel mediu** formulează idei principale și răspund la întrebări despre text;

Elevii **avansați** realizează un rezumat sau compun o continuare a poveștii, dezvoltându-și creativitatea.

În activitățile de scriere, profesorul poate propune teme libere, dar cu niveluri de dificultate adaptate — de la completarea unor enunțuri scurte la redactarea unor texte creative. De asemenea, feedback-ul diferențiat joacă un rol major. În locul unei evaluări uniforme, cadrul didactic oferă aprecieri individuale: „Ai reușit să te concentrezi mai mult azi”, „Foarte bine că ai încercat să scrii propoziții mai lungi”, „Mai exersează ordinea operațiilor, dar te descurci tot mai bine”. Astfel, fiecare elev se simte valorizat și încurajat să progreseze în ritmul său.

Așadar, tratarea diferențiată în activitatea practică nu înseamnă crearea unor lecții complet diferite pentru fiecare elev, ci adaptarea inteligentă a activităților, materialelor și evaluărilor, astfel încât fiecare copil să poată atinge succesul în învățare. Profesorul pentru învățământul primar devine un ghid care știe să echilibreze exigența cu empatia, respectând ritmul individual și stimulând performanța fiecăruia.

Prin planificare atentă, observație constantă și atitudine empatică, cadrul didactic reușește să creeze un mediu de învățare în care fiecare copil se simte valorizat și motivat să progreseze. Această abordare contribuie la formarea unei generații de elevi autonomi, încrezători și deschiși spre învățare continuă.

Bibliografie

Cerghit, I. *Metode de învățământ*. Editura Polirom, 2008

Bocoș, M. *Teoria și metodologia instruirii*. Editura Paralela 45, 2013

Cucoș, C. *Pedagogie*. Editura Polirom, 2009

Piaget, J. *Psihologia copilului*. Editura Didactică și Pedagogică, 1970

Vygotsky, L. *Mind in Society*. Harvard University Press, 1978

2. RITMURI DIFERITE, REUȘITE COMUNE- TRATAREA DIFERENȚIATĂ A ELEVILOR ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

Prof. înv. primar Stoica Bogdana Ancuța

Prof. înv. primar Tican Elena Aurora

Școala Gimnazială "George Topîrceanu"

Fiecare clasă de elevi este un mic univers. Copiii vin din medii diferite, au ritmuri proprii de dezvoltare, trăiri, nevoi și moduri unice de a învăța. În primii ani de școală, aceste diferențe sunt vizibile în fiecare zi: unii copii citesc fluent, alții abia descifrează literele; unii rezolvă exerciții cu ușurință, alții au nevoie de mai mult timp și sprijin. Ca dascăl, am înțeles că nu putem vorbi despre reușită comună fără a respecta ritmul propriu al fiecărui elev.

Tratarea diferențiată nu este doar o cerință metodică, ci o atitudine. Ea înseamnă să vezi în fiecare copil un potențial, o cale de dezvoltare și o poveste personală. În învățământul primar, această abordare devine fundamentul unei educații autentice, bazate pe respect, empatie și încredere.

1. Importanța cunoașterii elevilor

Primul pas în tratarea diferențiată este cunoașterea reală a copiilor. Nu doar a notelor lor, ci a ceea ce îi motivează, a dificultăților și pasiunilor pe care le au. În primele luni de școală, observarea comportamentului, discuțiile libere, activitățile ludice și colaborarea cu familia devin instrumente esențiale. Am învățat că un copil nu poate fi sprijinit eficient fără să fie înțeles mai întâi.

Cunoașterea elevilor îmi permite să adaptez sarcinile și metodele. De exemplu, pentru copiii care se exprimă mai greu verbal, prefer activități vizuale sau practice; pentru cei mai rapizi, propun sarcini suplimentare care le stimulează curiozitatea. Această adaptare nu înseamnă discriminare, ci respect pentru unicitate.

2. Experiența practică a diferențierii

În practica zilnică, am descoperit că diferențierea nu trebuie să fie complicată. De multe ori, micile ajustări fac diferența. De exemplu, într-o lecție de matematică, ofer exerciții cu niveluri de dificultate diferite. Fiecare copil alege în funcție de nivelul său, iar eu observ cum se descurcă. Cei care au nevoie de sprijin primesc explicații suplimentare, iar cei care termină mai repede sunt implicați în activități de consolidare.

La orele de limba română, citesc texte diferite pentru elevi diferiți, astfel încât fiecare să aibă o provocare potrivită. Îi încurajez să colaboreze, să se ajute între ei, să se bucure împreună de progres. De multe ori, copiii învață mai bine unii de la alții decât de la mine.

3. Atmosfera clasei și rolul învățătorului

Un aspect esențial al tratării diferențiate este atmosfera din clasă. Copiii trebuie să simtă că pot greși fără teamă, că efortul lor este apreciat, chiar dacă rezultatele sunt diferite. Când elevii se simt în siguranță, sunt mai deschiși să învețe. Într-o clasă primară, emoțiile joacă un rol uriaș – iar un cuvânt de încurajare poate face cât o lecție întreagă.

Rolul învățătorului este acela de a ghida, nu de a impune. Într-o clasă unde se aplică tratamentul diferențiat, dascălul devine un observator atent, un sprijin constant și un organizator al situațiilor de învățare. Uneori este necesar să schimbi planul de lecție pe loc, pentru că elevii au nevoie de altceva decât ai prevăzut. Această flexibilitate face parte din arta predării.

4. Metode și instrumente folosite

Pentru a răspunde nevoilor diverse, folosesc o gamă variată de metode: jocul didactic, învățarea prin cooperare, fișele diferențiate, proiectele tematice și portofoliul personal. De exemplu, în cadrul unui proiect despre anotimpuri, fiecare copil a avut libertatea de a contribui în felul său – unii au desenat, alții au scris poezii, alții au construit colaje. Rezultatul a fost o lucrare comună în care s-a regăsit munca fiecăruia.

Portofoliul elevului s-a dovedit un instrument valoros. El reflectă progresul individual și permite evaluarea reală a evoluției fiecărui copil. În plus, oferă elevilor sentimentul că munca lor contează și este apreciată.

5. Dificultăți și satisfacții

Desigur, aplicarea tratării diferențiate nu este lipsită de provocări. Este nevoie de timp, de răbdare și de multă organizare. Uneori, diferențele dintre elevi sunt mari, iar ritmul clasei devine greu de echilibrat. Totuși, atunci când vezi progresele fiecărui copil – chiar și cele mici – realizezi că efortul merită din plin.

Cea mai mare satisfacție apare atunci când elevii mai timizi sau cu dificultăți încep să capete încredere. Când un copil care evita cititul ridică mâna și citește cu voce tare, simți că ai reușit. Aceste momente arată că tratarea diferențiată nu este doar o strategie didactică, ci o dovadă de respect față de ritmul și potențialul fiecărui elev.

6. Reflecție personală

De-a lungul anilor, am înțeles că un învățător care aplică tratamentul diferențiat trebuie să fie, în primul rând, empatic și deschis. Trebuie să accepte că fiecare copil are propriul drum și propriul moment de a înflori. Scopul nostru nu este să uniformizăm, ci să inspirăm și să oferim sprijin.

CONCLUZIE

Tratarea diferențiată în învățământul primar nu este doar o metodă, ci o filozofie educațională bazată pe respectul pentru unicitatea fiecărui copil. „Ritmuri diferite, reușite comune” înseamnă să le oferim tuturor șansa de a reuși, chiar dacă drumul fiecăruia este diferit.

Prin înțelegere, răbdare și creativitate, învățătorul devine liantul care unește aceste ritmuri într-o armonie comună. Într-o clasă unde diferențele sunt acceptate și valorificate, toți copiii pot avea succes. Iar pentru un dascăl, aceasta este cea mai frumoasă reușită: să vadă că fiecare copil își găsește locul, sensul și bucuria de a învăța.

BIBLIOGRAFIE

1. Anghel, F., (1995), Educația pentru toți în România. Institutul de științe ale Educației – Comisia Națională pentru UNESCO, București
2. Crețu, C., (1997), Psihopedagogia succesului, Ed. Polirom, Iași
3. Dănescu, E., (2009), Învățarea diferențiată și personalizată, în Calitate în educație – o abordare pragmatică – vol. Publicat în cadrul proiectului Phare „Calitate în educație-Caled 2”, Ed. Paralela 45, Pitești

3. ÎNVĂȚAREA DIFERENȚIATĂ LA MATEMATICĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

ADAPTAREA STRATEGIILOR DIDACTICE LA NEVOILE ȘI RITMUL DE ÎNVĂȚARE AL FIECĂRUI ELEV

Prof. inv. primar : Mandu Liana-Georgette

Instituție: Școala Gimnazială „George Topîrceanu”

În contextul educațional trăit astăzi, diferențele dintre elevi devin tot mai vizibile, prin niveluri de pregătire variate, stiluri distincte de învățare și motivații diferite.

Învățarea diferențiată este binevenită la orice disciplină, însă la una dintre ele, percepută a fi rigidă, precum matematica, aceasta devine o necesitate, nu o opțiune. Profesorul modern nu poate ignora diversitatea clasei, ci devine un bun diagnostician, organizator al clasei și ghid al învățării, apelând la creativitate și la adaptări strategice inteligente.

Conceptul de învățare diferențiată

Învățarea diferențiată se bazează pe principiul individualizării educației, conform căruia procesul de predare-învățare trebuie adaptat particularităților de vârstă și individuale ale elevilor.

Conform teoreticienilor educației moderne (Carol Ann Tomlinson, Jean Piaget, Lev Vygotsky), diferențierea presupune ajustarea conținuturilor, a metodelor și a formelor de organizare a activităților, astfel încât fiecare elev să aibă șansa de a reuși.

Modalități de aplicare la disciplina matematică

În predarea matematicii la ciclul primar, învățarea diferențiată se poate realiza prin:

a) Diferențierea sarcinilor de lucru

Se pot propune exerciții cu grade diferite de dificultate: unii elevi rezolvă exerciții simple, de consolidare, alții rezolvă probleme mai complexe, de aplicare sau de gândire critică.

Exemple:

Pentru tema *Înmulțirea numerelor naturale*, elevii pot primi:

- Nivel de bază: completarea unor tabele de înmulțire;
- Nivel mediu: rezolvarea de probleme simple;
- Nivel avansat: compunerea de probleme proprii.

b) Diferențierea metodelor de învățare

- Utilizarea jocurilor matematice, materialelor concrete (jetoane, bețișoare, cuburi) pentru elevii care au nevoie de suport vizual.
- Activități de tip „descoperire” pentru elevii care pot lucra independent.
- Lucrul în grupuri omogene sau eterogene, în funcție de scopul lecției.

c) Diferențierea ritmului de lucru

- Unii elevi pot necesita timp suplimentar pentru rezolvarea sarcinilor, iar alții pot primi activități de extindere.
- Profesorul devine un ghid activ, oferind sprijin personalizat.

d) Diferențierea evaluării

- Evaluarea formativă (observare, portofolii, fișe individuale) permite o imagine realistă asupra progresului fiecărui elev.
- Se recomandă evitarea comparației între elevi și accentul pe progresul personal.

Rolul învățătorului

Învățătorul are rolul de mediator al învățării. El identifică nevoile elevilor prin observație și evaluare continuă, planifică activități diferențiate și menține un climat pozitiv în clasă.

Prin atitudine, încurajare și adaptabilitate, cadrul didactic contribuie la dezvoltarea încrederii elevilor în propriile capacități.

Exemple de activități diferențiate la matematică

„Vânătoarea numerelor” – joc de recunoaștere și asociere pentru nivel de bază.

„Probleme cu mărgelile colorate” – exerciții de aplicare în contexte practice.

„Descoperă regula!” – pentru elevii avansați, activitate de identificare a unor modele numerice.

„Construcții geometrice creative” – sarcini de extindere pentru stimularea gândirii spațiale.

Concluzii

Învățarea diferențiată la matematică în învățământul primar sprijină dezvoltarea echilibrată a fiecărui elev, asigurând șanse egale de reușită și motivație pentru învățare.

Prin metode flexibile, creativitate și empatie, învățătorul transformă lecțiile de matematică într-un proces dinamic, adaptat copiilor de astăzi.

Bibliografie

1. Tomlinson, C. A. – The Differentiated Classroom: Responding to the Needs of All Learners, ASCD, 2014.
2. Cerghit, I. – Metode de învățământ, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2006.
3. Cucos, C. – Pedagogie, Editura Polirom, Iași, 2017.
4. Manuale școlare de Matematică – clasele I-IV, Editura Didactică și Pedagogică.

4. TRATAREA DIFERENȚIATĂ A ELEVILOR ÎN ACTIVITĂȚILE REMEDIALE

Prof. înv. primar Comănescu Georgiana

Prof. înv. primar Niculae Adriana Elena

Școala Gimnazială "George Topîrceanu"- Mioveni

Într-un sistem educațional centrat pe elev, tratarea diferențiată reprezintă un principiu fundamental al procesului de învățare. Fiecare elev are propriul ritm de dezvoltare, stil de învățare, interese și nevoi educaționale specifice. În acest context, activitățile remediale devin o oportunitate de a personaliza învățarea, de a recupera decalajele și de a stimula progresul fiecărui elev, conform potențialului său individual.

Tratarea diferențiată în cadrul activităților remediale presupune adaptarea strategiilor didactice, a conținuturilor și a evaluării, pentru a sprijini elevii în depășirea dificultăților de învățare și în formarea competențelor-cheie prevăzute de curriculum.

Activitatea remedială este o intervenție educațională sistematică, planificată pentru elevii care întâmpină dificultăți în atingerea obiectivelor de învățare. Ea are rolul de a **remedia lacunele cognitive, afective și motivaționale** care împiedică progresul școlar.

Scopurile activităților remediale

- Îmbunătățirea performanțelor școlare – La Comunicare în Limba Română, elevii de clasa I cu deficiențe de scriere și-au îmbunătățit atât scrierea caligrafică, cât și corectitudinea scrierii.
- Consolidarea cunoștințelor de bază - Dacă în timpul orelor de curs nu au înțeles anumite cunoștințe sau nu și-au format anumite deprinderi (exemple clasa I: scrierea pe spațiul continuu, scrierea datei, a titlului, scrierea cu alineat, scrierea literelor de mână, citirea și scrierea numerelor în centrul 0-100, etc.), în timpul orelor remediale au posibilitatea de a-și consolida lacunele într-o perioadă apropiată de timp.
- Dezvoltarea încrederii în sine și a motivației pentru învățare – Performanța, cât de mică și lentă ar fi, le dezvoltă încrederea și dorința de a fi mai buni.
- Reducerea riscului de abandon școlar – Se reduce abandonul școlar dacă copilul câștigă încredere în propriile forțe și își dă seama că reușește să țină pasul cu ceilalți colegi.

Necesitatea tratării diferențiate

Elevii nu sunt identici – au ritmuri diferite de învățare, stiluri cognitive distincte și contexte familiale diverse. În activitățile remediale, tratarea diferențiată este esențială pentru:

- adaptarea conținuturilor la nivelul real de pregătire al fiecărui elev, respectând cunoștințele și competențele deja dobândite;
- folosirea unor metode variate, potrivite fiecărui stil de învățare (vizual – imagini, scheme; auditiv – explicații verbale, discuții; kinestezic – activități practice);

- menținerea motivației prin sarcini provocatoare, dar accesibile, care să stimuleze interesul și să genereze satisfacția reușitei, evitând frustrarea sau plictiseala;
- oferirea de feedback individualizat prin evaluări personalizate și constructive care să evidențieze progresul și să indice direcții clare de îmbunătățire pentru fiecare elev.

Modalități de diferențiere în activitățile remediale

a) Diferențierea conținutului

Selectăm și organizăm materia în funcție de nivelul elevilor. De exemplu:

- cu unii elevi lucrăm pe concepte de bază;
- cu alții, propunem aplicații și exerciții de consolidare sau transfer.

b) Diferențierea procesului de învățare

Utilizăm metode și tehnici variate, precum:

- jocuri didactice (*Potrivește literele pentru a forma cuvinte dintr- o silabă, două silabe si mai multe silabe, Îl învățăm pe ursulețul Umu să scrie, Povești ale literelor, jocuri de memorie, Ruleta cu provocări, etc.*);
- învățare prin descoperire ghidată (*Corespondența dactileme-litere, Labirintul cu litere și cuvinte, Deschide cutia cu litere amestecate si descoperă cuvintele sau Deschide cutia cu cifre și descoperă numerele formate din zeci și unități, diverse provocări etc.*);
- lucrul pe centre de activitate (*Centrul Umaniștilor cu activități centrate pe comunicare și creativitate, Centrul Realiztilor cu activități practice, matematice*);
- utilizarea resurselor digitale interactive cu aplicații adaptate pentru învățarea personalizată și cu conținut multimedia atractiv și interactiv;
- lucrul individual sau în perechi, în funcție de nevoi.

c) Diferențierea produsului învățării

Elevii pot demonstra progresul în moduri diferite: fișe, proiecte, prezentări, exerciții practice, adaptate competențelor proprii.

d) Diferențierea ritmului de lucru

Acordăm timp suplimentar elevilor cu dificultăți, reluăm exercițiile sau lucrăm cu grupe omogene temporare.

Rolul cadrului didactic

Profesorul are un rol esențial în succesul activităților remediale. El trebuie să:

- identifice corect nevoile elevilor prin evaluări inițiale și continue;
- elaboreze planuri remediale individualizate;
- creeze un climat pozitiv, de sprijin și încredere;
- colaboreze cu familia și consilierul școlar;
- evalueze progresul fiecărui elev și să ajusteze demersul didactic.

Exemple de bune practici

- Organizarea unor **grupe mici** (6–8 elevi) pentru lucrul individualizat.
- Utilizarea platformelor educaționale (ex. Wordwall, Kahoot, EducaPlay, 123edu, Kidibot, ABCmouse, PBS Kids, Școala Intuitext, EduKiwi School) pentru a face învățarea atractivă.
- Crearea unor **portofolii remediale**, în care elevul își urmărește propriul progres.
- Aplicarea **metodei învățării prin cooperare** – elevii mai buni îi sprijină pe cei cu dificultăți.

Aceste strategii nu doar că îmbunătățesc rezultatele, dar contribuie și la dezvoltarea competenelor sociale, a empatiei și a spiritului de echipă în rândul elevilor. Fiecare poate fi adaptată contextului specific al clasei și nevoilor particulare ale elevilor implicați în activitățile remediale.

Tratarea diferențiată în activitățile remediale este un proces complex, dar indispensabil pentru o educație incluzivă și echitabilă. Ea reprezintă fundamentul unei pedagogii centrate pe elev, care recunoaște și respectă unicitatea fiecărui copil în procesul educațional. Ea contribuie nu doar la îmbunătățirea rezultatelor școlare, ci și la dezvoltarea stimei de sine, a responsabilității și a motivației pentru învățare. Prin planificare atentă, empatie și flexibilitate, profesorul devine facilitatorul unei învățări autentice, centrate pe nevoile fiecărui elev.

Bibliografie

- Cerghit, I. *Metode de învățământ*, Editura Polirom, Iași, 2006
Cucoș, C. *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași, 2014
Iucu, R. *Managementul clasei de elevi*, Editura Polirom, Iași, 2000
Ministerul Educației, *Ghid pentru organizarea activităților remediale*, 2020
Păun, E. *Pedagogie, Provocări și dileme contemporane*, Editura Polirom, 2017

5. STIMULAREA POTENȚIALULUI FIECĂRUI ELEV LA NEVOILE SPECIFICE

Prof. înv. primar Stoica Poliana

Prof. înv. primar Mușel Elena

Școala Gimnazială „George Topîrceanu”

Pentru a stimula potențialul fiecărui elev, adaptându-se la nevoile sale specifice, este esențială o abordare educațională personalizată și diferențiată. Aceasta implică o serie de strategii și metode didactice centrate pe elev, care recunosc și valorifică diversitatea individuală.

Principii de bază

Cunoașterea individuală a elevilor: Identificarea nevoilor, intereselor, stilurilor de învățare, ritmului de lucru, aptitudinilor și a dificultăților specifice fiecărui elev prin observații sistematice și evaluări continue.

Crearea unui mediu sigur și pozitiv: Un climat de învățare favorabil, în care elevii se simt în siguranță și apreciați, este fundamental pentru a le permite să-și exploreze și să-și dezvolte potențialul. Înțelegerea potențialului copiilor nu înseamnă doar a observa ce știu sau ce pot face, ci a recunoaște resursele lor interne și a crea contexte care să le stimuleze dezvoltarea. Este fundamentul pentru o educație personalizată și eficientă, care încurajează creșterea armonioasă, intelectuală și emoțională.

Flexibilitatea curriculumului și a metodelor: Adaptarea conținutului, a metodelor de predare și a materialelor la capacitatea și nevoile fiecărui elev.

Strategii și metode practice

Diferențierea sarcinilor de lucru: Oferirea de sarcini cu grade diferite de complexitate sau care abordează același subiect din perspective diverse, pentru a răspunde atât elevilor cu performanțe deosebite, cât și celor cu dificultăți de învățare.

Utilizarea metodelor didactice variate: Alternarea metodelor expositive cu cele interactive, activ-participative (de exemplu, lucrul în grupuri mici, proiecte, dezbateri, metode de investigare științifică) pentru a menține interesul și motivația elevilor.

Individualizarea ritmului de învățare: Permitearea elevilor să lucreze în propriul ritm, oferindu-le resurse suplimentare sau activități de aprofundare în funcție de necesități.

Oferirea de feedback constant și constructiv: Evaluarea formativă regulată și feedback-ul specific ajută elevii să înțeleagă unde se situează, ce progrese au făcut și ce trebuie să îmbunătățească.

Stimularea gândirii critice și creative: Încurajarea elevilor să pună întrebări, să exploreze idei noi, să gândească divergent și să găsească soluții unice la probleme.

Integrarea tehnologiei: Utilizarea platformelor online aplicațiilor educaționale și instrumentelor digitale poate facilita personalizarea învățării prin accesul la resurse variate și adaptate.

Dezvoltarea parteneriatului școală-familie: Comunicarea deschisă cu părinții asigură o abordare coerentă și un sprijin adecvat pentru elevi, atât în mediul școlar, cât și acasă.

Prin implementarea acestor strategii, profesorii pot crea un mediu educațional incluziv care nu doar previne eșecul școlar, ci și maximizează potențialul fiecărui elev la nivelul său optim.

Înțelegerea potențialului copiilor

Potențialul unui copil include abilitățile cognitive, emoționale, sociale și fizice pe care le poate dezvolta. În ciclul primar (6-11 ani), copiii trec printr-o etapă de curiozitate intensă și dezvoltare rapidă a limbajului, gândirii logice și creativității, ceea ce face perioada ideală pentru stimularea potențialului lor.

Strategii de stimulare a potențialului

1) Stimularea cognitivă

Învățare prin joc: Puzzle-uri, jocuri de strategie, jocuri matematice.

Activități creative: Povestiri, teatru de păpuși, desen și pictură.

Proiecte interdisciplinare: Experimente științifice simple, mini-proiecte despre natură, tehnologie sau cultură.

Lectură și discuții: Lectura de povești, dialoguri despre evenimentele din povești pentru dezvoltarea gândirii critice.

2) Dezvoltarea emoțională și socială

Jocuri de rol și simulări: Ajută la dezvoltarea empatiei și a abilităților sociale.

Exprimarea emoțiilor: Activități de jurnalizare, desene despre sentimente.

Recunoașterea și gestionarea emoțiilor: Discuții ghidate despre cum se simt și cum pot rezolva conflictele.

3) Stimularea creativității

Arte plastice și muzică: Încurajarea experimentării și exprimării proprii.

Gândire divergentă: Provocări de tip „ce faci dacă?” sau „ce poți găsi”.

Tehnologie și programare: Jocuri educative care dezvoltă logica și creativitatea.

4) Dezvoltarea abilităților fizice

Jocuri și sporturi de echipă: Îmbunătățesc coordonarea, disciplina și lucrul în echipă.

Activități motorii fine: Modelaj, construcții, tăiere și lipire – utile pentru scris și desen.

Rolul cadrului didactic și al familiei

Învățarea diferențiată: Adaptarea activităților la ritmul și stilul fiecărui copil.

Feedback pozitiv și încurajare: Recunoașterea efortului, nu doar al rezultatului.

Observarea și identificarea talentelor: Fiecare copil are domenii în care poate excela – artă, matematică, sport, comunicare.

Atelier de inventatori – copiii construiesc mașinuțe sau jucării din materiale reciclate.

Povești alternative – schimbarea finalului unei povești pentru stimularea creativității.

Concursuri matematice și științifice adaptate vârstei – pentru dezvoltarea gândirii logice.

Potențialul unui copil reprezintă capacitățile și aptitudinile pe care acesta le poate dezvolta în timp, cu sprijinul unui mediu stimulativ. Nu se referă doar la performanțele actuale, ci la ceea ce copilul poate atinge pe termen lung, dacă este ghidat și motivat corespunzător.

Acesta include:

- Cognitiv – abilități de gândire, raționament, memorare și rezolvare de probleme.
- Creativ – imaginație, inovație, capacitatea de a găsi soluții noi.
- Emoțional – înțelegerea și gestionarea emoțiilor proprii și ale altora.
- Social – abilități de colaborare, comunicare și relaționare.
- Motor și fizic – coordonare, dexteritate și dezvoltare generală a corpului.

De ce este importantă înțelegerea emoțională

Adaptarea procesului de învățare – Oferă posibilitatea de a personaliza metodele și ritmul de predare.

Identificarea talentelor și abilităților specifice – Permite descoperirea punctelor forte ale fiecărui copil.

Creșterea motivației – Copiii se simt apreciați și încurajați să învețe și să exploreze.

Prevenirea frustrărilor și eșecurilor – Ajustarea provocărilor la nivelul real al copilului.

Cum se poate înțelege potențialul copilului

Observarea atentă

- Cum reacționează în fața unei provocări noi?
- Ce activități îi atrag atenția și îl fac să fie implicat?

Evaluarea variată

- Teste standardizate pentru abilități cognitive sau lingvistice (adaptate vârstei).
- Evaluări informale prin jocuri și activități practice.

Dialog și feedback

- Discuții despre interese, preferințe și sentimente.
- Ascultarea activă a ideilor și întrebărilor copilului.

Bibliografie:

Ion T. Radu, Învățământul diferențiat. Concepții și strategii, București, E.D.P. 1978

Nicolae Oprescu, Ameliorarea randamentului școlar prin diferențierea învățământului, Modernizarea învățământului primar, București, E.D.P. 1980

Ioan Jinga, Tratarea diferențiată a elevilor, Revista de pedagogie, Nr. 6, București, 1983

VI. ÎNVĂȚĂMÂNTUL SIMULTAN – STRATEGII DE LUCRU

Prof. învă. primar Gogoescu Georgiana
Școala Gimnazială „Liviu Rebreanu” Mioveni

Învățământul simultan reprezintă o formă de organizare a procesului de predare în care un singur cadru didactic lucrează, în același timp, cu elevi din clase diferite, aflați în aceeași sală de clasă. Această organizare apare, în special, în școlile din mediul rural sau în zonele izolate, unde numărul de elevi este redus și nu permite constituirea unor clase separate. Necesitatea menținerii școlii în comunitate, dorința de a oferi acces egal la educație tuturor copiilor și lipsa resurselor umane conduc la utilizarea acestei forme de învățământ. De-a lungul timpului, învățământul simultan s-a dovedit a fi o soluție viabilă, cu o tradiție puternică în România, care poate da rezultate foarte bune atunci când este organizat riguros și creativ.

Specificul acestei organizări constă în formarea unor clase mixte, în care elevi de vârste și niveluri școlare diferite învață împreună. În cadrul acestei forme de predare, învățătorul trebuie să gestioneze conținuturi diferite în același interval de timp, să asigure activități diferențiate și să mențină atenția unor grupe cu ritm și stiluri de învățare variate. În timp ce cu o grupă se desfășoară în mod direct activitatea didactică, cealaltă grupă lucrează independent, fie pe fișe, fie în perechi, fie în activități de cercetare sau exerciții de consolidare. Astfel, se dezvoltă în mod accentuat autonomia elevilor, capacitatea acestora de a lucra individual și responsabilitatea față de sarcina învățării.

Pentru ca învățământul simultan să se desfășoare eficient, etapa de proiectare didactică este esențială. Învățătorul elaborează planificarea anuală și proiectarea pe unități de învățare astfel încât să existe armonizare între obiectivele fiecărei clase. Activitățile sunt distribuite atent pe momente ale lecției, pentru a alterna perioadele de predare directă cu momentele de învățare independentă. Se recomandă folosirea fișelor de lucru diferențiate, a activităților în perechi și a centrelor de învățare, pentru a permite elevilor să lucreze în ritmul propriu. Lecțiile trebuie să fie flexibile, dinamice, utilizând materiale intuitive, resurse vizuale și activități practice, astfel încât toți elevii să fie implicați activ.

Strategii didactice și gestionarea timpului

În învățământul simultan, timpul este una dintre cele mai importante resurse. Învățătorul trebuie să își dozeze atenția astfel încât fiecare grupă să fie sprijinită în momentele-cheie ale învățării. Se recomandă lucrul pe grupe mici, metode participative, jocuri didactice, exerciții de cooperare și situații de explorare. Elevii mai mari pot deveni sprijin pentru cei mai mici, stimulându-se astfel responsabilitatea și solidaritatea. Relația educațională devine mai caldă, mai personală, întrucât învățătorul cunoaște foarte bine nevoile fiecărui copil.

Avantaje și provocări

Învățământul simultan oferă numeroase beneficii, printre care se numără dezvoltarea autonomiei elevilor, formarea deprinderilor de colaborare, creșterea flexibilității și creativității cadrului didactic, precum și crearea unui climat educațional familial, apropiat și calm. Totuși, această formă de organizare presupune și provocări considerabile. Pregătirea minuțioasă a lecțiilor, gestionarea timpului, supravegherea permanentă și elaborarea materialelor adaptate necesită efort suplimentar din partea învățătorului. Este necesară o bună pregătire metodică, consecvență și capacitatea de a găsi soluții eficiente în situații variate.

Comunitatea și familia au un rol important în susținerea acestui tip de învățământ. Școala simultană devine adesea centrul vieții culturale locale, locul în care se păstrează tradiții și se transmit valori. Colaborarea dintre școală, părinți și comunitate contribuie la stabilizarea efectivelor școlare, la motivarea copiilor pentru participare și la menținerea unui climat educațional armonios și constructiv.

Învățământul simultan nu trebuie privit ca o variantă inferioară a învățării, ci ca o formă adaptată contextelor locale, menită să asigure dreptul fiecărui copil la educație. Eficiența acestui tip de organizare depinde în mod direct de competența și dăruirea cadrului didactic, de modul în care sunt proiectate și conduse activitățile, precum și de sprijinul oferit de familie și comunitate. Atunci când este aplicat corect, învățământul simultan devine un mediu educațional complex, bogat în interacțiuni, responsabilitate și solidaritate, contribuind la formarea unor copii autonomi, încrezători și cooperanți.

Bibliografie:

- Legea Învățământului Preuniversitar nr. 198/2023, Monitorul Oficial.
- Ministerul Educației, *Programe școlare pentru învățământul primar*, București, 2021.
- Cerghit, I., *Metode de învățământ*, Editura Polirom, Iași, 2006.
- Stan, E., *Didactica învățământului primar*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2019.

Concluzii

Materialele prezentate în această revistă confirmă faptul că progresul școlar al fiecărui elev devine posibil atunci când cadrul didactic adaptează procesul de învățare la particularitățile și ritmul individual. Activitățile remediale, strategiile de incluziune și tratarea diferențiată nu sunt doar opțiuni metodologice, ci direcții necesare pentru realizarea unei educații echitabile.

Recomandăm:

- **aplicarea metodelor active și ludice în consolidarea achizițiilor de bază;**
- **valorificarea colaborării dintre școală, familie și specialiștii de sprijin;**
- **proiectarea unor situații de învățare variate, centrate pe experimentare și participare activă;**
- **monitorizarea continuă a progresului fiecărui elev, însoțită de feedback constructiv și încurajator;**
- **dezvoltarea unei culturi școlare bazate pe empatie, respect și valorizarea diversității.**

Considerăm că educația de calitate se construiește în mod colectiv, prin deschidere, colaborare și dorința constantă de perfecționare. Prin acest demers, reafirmăm angajamentul nostru de a susține un învățământ în care fiecare copil își poate descoperi potențialul și locul în comunitate.

**„Educația
adevărată
eliberează
potențialul
fiecărui copil
și îl sprijină să
crească în ritmul
său.”**

Maria Montessori